

Udskriftsdato: søndag den 21. juni 2026

VEJ nr 9324 af 27/06/2013 (Historisk)

Vejledning om børne- og ægtefællebidrag

Ministerium: Social- og Boligministeriet

Journalnummer: Social- og Integrationsmin., j. nr. 2013-2131

Senere ændringer til forskriften

VEJ nr 9415 af 12/06/2014

Vejledning om børne- og ægtefællebidrag

Indhold

1. Indledning
2. International og interprovinsiel kompetence
 - 2.1. Kompetence i Danmark
 - 2.2. Kompetence på Færøerne og i Grønland
3. Ansøgning om børne- og ægtefællebidrag samt gebyr for ansøgning om ændring af børnebidrag
4. Forsørgelsespligt
 - 4.1. Forældres forsørgelsespligt
 - 4.2. Betydningen af forældremyndighed ved fastsættelse af børnebidrag
 - 4.2.1. Betydningen af fælles forældremyndighed
 - 4.2.1.1. Vurdering af en forælders forsørgelsespligt
 - 4.2.1.2. Bidragets størrelse
 - 4.2.2. Betydningen af eneforældremyndighed
 - 4.3. Ægtefællers forsørgelsespligt
5. Behandling af sager om børne- og ægtefællebidrag
 - 5.1. Indhentelse af oplysninger
 - 5.2. Partshøring
 - 5.3. Anvendelse af processuel skadevirkning
 - 5.4. Opgørelse af parternes indkomst
 - 5.4.1. Lønmodtagere m.v.
 - 5.4.2. Erhvervsdrivende
 - 5.4.2.1. Personlig virksomhed
 - 5.4.2.2. Virksomhed i selskabsform
6. Sager om bidrag efter lov om børns forsørgelse
 - 6.1. Vejledende retningslinjer for fastsættelse af børnebidrag
 - 6.1.1. Børnebidrag
 - 6.1.1.1. Normalbidraget
 - 6.1.1.2. Forhøjet børnebidrag
 - 6.1.2. Uddannelsesbidrag
 - 6.1.2.1. Betingelserne for at fastsætte uddannelsesbidrag
 - 6.1.2.2. Forhøjet uddannelsesbidrag
 - 6.1.3. Konfirmations- og beklædningsbidrag
 - 6.1.3.1. Konfirmationsbidrag
 - 6.1.3.2. Forhøjet konfirmationsbidrag
 - 6.1.3.3. Beklædningsbidrag
 - 6.1.4. Fødselsbidrag og barselsbidrag
 - 6.1.5. Dåbs- og navngivningsbidrag
 - 6.1.5.1. Dåbsbidrag
 - 6.1.5.2. Navngivningsbidrag
 - 6.1.6. Barnets indkomst
 - 6.1.7. Skatteforhold
 - 6.2. Begyndelsestidspunkt ved børnebidrag

- 6.2.1. Førstegangsfastsættelse af børnebidrag
- 6.2.2. Fastsættelse af bidrag i forbindelse med faderskabssager
- 6.2.3. Uddannelsesbidrag
- 6.2.4. Bidragsbetaleren protesterer ikke mod det ansøgte begyndelsestidspunkt
- 6.2.5. Fravigelse af ansøgningsfristerne
- 6.2.6. Aftale om bidrag
- 6.2.7. Bidragsbetaleren har afholdt forsørgelsesudgifter vedrørende barnet
- 6.2.8. Særlige børnebidrag m.v. (§ 15 i lov om børns forsørgelse)
- 6.2.9. Fødselsbidrag m.v. (§ 19 i lov om børns forsørgelse)
- 6.3. Ændring af børnebidrag
 - 6.3.1. Ændring fra første forfaldsdag efter afgørelsen
 - 6.3.2. Ændring med tilbagevirkende kraft
 - 6.3.2.1. Lang sagsbehandlingstid
 - 6.3.2.2. Lønnedgang på grund af arbejdsledighed
 - 6.3.2.3. Bidrag der tilkommer det offentlige
 - 6.3.2.4. Barnet flytter fra den ene forælder til den anden
 - 6.3.2.5. Barn, der er anbragt uden for hjemmet, flytter hjem til bidragsbetaleren
 - 6.3.2.6. Bidragsmodtageren har ved en ansøgning om forskudsvis udbetaling af børnebidrag afgivet urigtige oplysninger om barnets indtægter
 - 6.3.2.7. Tidligere bidragsbetaler ikke far til barnet
 - 6.3.2.8. Tilsidesættelse af en aftale om ikke at skulle betale børnebidrag
 - 6.3.2.9. Børnepension
 - 6.3.2.10. Bortfald af uddannelsesbidrag, fordi uddannelsen afsluttes eller i øvrigt ophører
 - 6.3.2.11. Særlige omstændigheder
 - 6.3.3. Ændring af bidrag når statsforvaltningen har genoptaget behandlingen af en påklaget afgørelse, eller når en påklaget afgørelse er hjemvist til fornyet behandling
 - 6.3.3.1. Ændring fra første forfaldsdag efter afgørelsen
 - 6.3.3.2. Urigtige eller ufyldestgørende oplysninger
 - 6.3.3.3. En tidligere afgørelse er åbenbart urigtig
 - 6.3.3.4. Lang sagsbehandlingstid
 - 6.3.3.5. Særlige omstændigheder
- 6.4. Aftaler om børnebidrag
 - 6.4.1. Bidragsaftalers bindende virkning
 - 6.4.2. Bevisbyrden ved aftaler om bidrag
 - 6.4.3. Fortolkning og udfyldning af aftaler om bidrag
 - 6.4.4. Tilsidesættelse af aftaler om bidrag
 - 6.4.5. Forudsætninger for en aftale om bidrag
 - 6.4.6. Bidrag til specifikke formål
 - 6.4.7. Aftaler om ikke at skulle betale bidrag eller om at betale et lavere bidrag, end det ellers ville være blevet fastsat til
- 7. Sager om bidrag efter lov om ægteskabets retsvirkninger og lov om ægteskabs indgåelse og opløsning
 - 7.1. Vejledende retningslinjer for fastsættelse af ægtefællebidrag

- 7.1.1. Ægtefællers forsørgelse
- 7.1.2. Lav indkomst hos bidragsbetaleren
- 7.1.3. Bidragsmodtagerens behov for bidrag m.v.
 - 7.1.3.1. ”Bidragsloftet”
 - 7.1.3.2. Bidragsmodtageren har indledt et ægteskabslignende forhold
 - 7.1.3.3. Kortvarigt ægteskab
 - 7.1.3.4. Bidragsmodtageren har udvist passivitet (indrettelseshensyn)
- 7.1.4. Betydningen af bidragsbetalerens indkomst
- 7.1.5. Fastsættelse af ægtefællebidrag
- 7.1.6. Lav indkomst hos bidragsmodtageren
- 7.1.7. Ægtefællers udgifter til børn m.v.
- 7.1.8. Skatteforhold
- 7.1.9. Aftrapning af ægtefællebidrag
- 7.2. Begyndelsestidspunktet ved ægtefællebidrag
- 7.3. Ændring af ægtefællebidrag
 - 7.3.1. Fastsatte ægtefællebidrag
 - 7.3.2. Aftalte ægtefællebidrag
 - 7.3.3. Ændringstidspunktet
- 8. Behandling af klager over bidragsafgørelser
 - 8.1. Klage og klagefrist
 - 8.2. Genoptagelse af en påklaget afgørelse
 - 8.2.1. Nye ansøgninger
 - 8.2.2. Væsentlige nye oplysninger
 - 8.2.3. Væsentlige oplysninger, som statsforvaltningen ikke har taget stilling til
 - 8.2.4. Sagsbehandlingsfejl
 - 8.2.5. Begrundelse og klagevejledning
 - 8.3. Forhåndsklager
- 9. Færøerne og Grønland

1. Indledning

Efter § 21, stk. 3, i lov om børns forsørgelse, § 58 a, stk. 3, i lov om ægteskabs indgåelse og opløsning og § 52 a, stk. 3, i lov om ægteskabets retsvirkninger kan social- og integrationsministeren fastsætte regler om statsforvaltningens behandling af sager om ægtefællebidrag og børnebidrag, herunder om ansøgningsfrister og begyndelses- og ændringstidspunkter. Disse regler er fastsat i bekendtgørelse nr. 741 af 21. juni 2013 om børne- og ægtefællebidrag.

Denne vejledning erstatter vejledning af 11. januar 2011 om børne- og ægtefællebidrag.

Bortset fra punkt 2.2 gælder vejledningen ikke for Færøerne og Grønland, jf. dog punkt 9.

2. International og interprovinsiel kompetence

2.1. Kompetence i Danmark

Statsforvaltningens internationale kompetence til at behandle sager om børne- og ægtefællebidrag er reguleret af bestemmelserne i underholdspligtforordningen (Rådets forordning (EF) nr. 4/2009 om kompetence, lovvalg, anerkendelse og fuldbyrdelse af retsafgørelser og samarbejde vedrørende underholdspligt.

Når statsforvaltningen modtager en ansøgning om fastsættelse eller ændring af børne- eller ægtefællebidrag, og en eller begge parter har bopæl i udlandet, skal statsforvaltningen altid undersøge, om der er international kompetence til at behandle sagen i Danmark. Har statsforvaltningen ikke kompetence til at behandle sagen, skal ansøgningen afvises.

Bidragsmodtageren kan få behandlet en sag om fastsættelse eller forhøjelse af bidrag i Danmark i følgende situationer:

- Bidragsbetaleren har bopæl i Danmark. Det er uden betydning, hvor bidragsmodtageren bor og opholder sig.
- Bidragsmodtageren har bopæl i Danmark. Det er uden betydning, hvor bidragsbetaleren bor og opholder sig.

Bidragsbetaleren kan få behandlet en sag om nedsættelse eller bortfald af bidrag i Danmark, hvis bidragsmodtageren har bopæl her.

Både bidragsmodtageren og bidragsbetaleren kan få behandlet en sag om fastsættelse eller ændring af børne- eller ægtefællebidrag i følgende situationer:

- Statsforvaltningen behandler en sag om en persons retlige status, og en ansøgning om fastsættelse eller ændring af bidrag i relation til denne person indgives til statsforvaltningen. En sag om en persons retlige status er i relation til børnebidrag en faderskabssag og i relation til ægtefællebidrag en sag om separation eller skilsmisse.
- Statsforvaltningen behandler en sag om forældreansvar (forældremyndighed, barnets bopæl, samvær el.lign.), og ansøgning om ændring eller fastsættelse af bidrag til barnet indgives til statsforvaltningen.

I begge situationer gælder kompetencereglen ikke altid, hvis bidragsbetaleren anmoder om nedsættelse eller bortfald af et bidrag, og bidragsmodtageren bor i den EU-medlemsstat m.v., hvor bidragsafgørelsen blev truffet. Se punkt 4.1.6 i vejledning om international kompetence i sager om børne- og ægtefællebidrag.

Parterne kan fravige disse regler ved skriftlig aftale, dog ikke i relation til tvister vedrørende underholdsbidrag til børn under 18 år.

Underholdspligtforordningen regulerer ikke kun kompetencen i forhold til de øvrige EU-medlemsstater, men også i forhold til lande, der ikke er omfattet af forordningen. Bidragsbekendtgørelsen indeholder derfor ikke længere kompetenceregler, men henviser alene til underholdspligtforordningen.

Den internationale kompetence fastlægges efter forholdene ved sagens start, og statsforvaltningen skal behandle sagen færdig, også selvom en af parterne eller begge parter flytter under behandlingen af sagen, og selvom en status- eller forældreansvarssag afsluttes.

Statsforvaltningen får ikke international kompetence til at behandle en bidragssag, alene fordi sagen tidligere har haft tilknytning til Danmark, f.eks. fordi en tidligere afgørelse er truffet i Danmark. Tilsvarende har statsforvaltningen international kompetence til at behandle en sag, hvis ovennævnte betingelser er opfyldt, også selvom sagen har tilknytning til et andet land, f.eks. fordi en tidligere afgørelse er truffet der. Kompetencereglerne giver således statsforvaltningen mulighed for at ændre størrelsen af et bidrag, der er fastsat ved en udenlandsk afgørelse. Endelig er det uden betydning for kompetencen, at parterne har indgået en aftale om underholdsbidraget i Danmark eller efter dansk ret, medmindre aftalen indeholder en værnetingsaftale.

Uanset en sags tilknytning til udlandet behandles og afgøres bidragssager i Danmark altid efter dansk ret.

Luganokonventionen af 2007 indeholder også regler om international kompetence i bidragssager, som i enkelte situationer kan have betydning, hvis en sag har tilknytning til Island, Norge og Schweiz.

§ 2 i bidragsbekendtgørelsen indeholder derfor en henvisning både til underholdspligtforordningen og til Luganokonventionen.

Der henvises i øvrigt til vejledning om international kompetence i sager om børne- og ægtefællebidrag.

Når statsforvaltningen har kompetence til at behandle en bidragssag, kan der samtidig være kompetence til at behandle sagen på Færøerne eller i Grønland, jf. punkt 2.2. Selvom der er kompetence for flere myndigheder til at behandle en bidragssag, medfører dette ikke, at den myndighed, der har modtaget ansøgningen, kan videresende ansøgningen til en anden myndighed. Det er således ansøgeren, der bestemmer, hvor sagen skal behandles, hvis der er kompetence til at behandle sagen hos flere myndigheder.

2.2. Kompetence på Færøerne og i Grønland

Reglerne om international kompetence efter underholdspligtforordningen og Luganokonventionen, jf. punkt 2.1, finder ikke anvendelse på Færøerne og i Grønland. Det afhænger således af de kompetenceregler, der gælder for hver del af riget, om en sag kan behandles der. Da disse regler ikke er ens, kan der opstå situationer, hvor myndighederne i flere dele af riget har kompetence til at behandle en ansøgning. I sådanne situationer bestemmer ansøgeren, i hvilken del af riget ansøgningen skal indgives.

For Grønland findes kompetencereglerne i relation til børnebidrag i kapitel 26 i retsplejeloven for Grønland (lov nr. 305 af 30. april 2008) og i § 13, stk. 3, i lov nr. 197 af 16. juni 1962 for Grønland om børns retsstilling. For ægtefællebidrag efter ægteskabsloven findes reglerne i § 285 i retsplejeloven for Grønland (lov nr. 305 af 30. april 2008) og i § 44, stk. 2, i anordning nr. 307 af 14. maj 1993 om ikrafttræden for Grønland af lov om ægteskabs indgåelse og opløsning. For ægtefællebidrag efter retsvirkningsloven findes reglerne i punkt 1 i cirkulære nr. 182 af 28. november 1925 om beføjelserne efter retsvirkningsloven.

For Færøerne findes kompetencereglerne i relation til børnebidrag i § 10 i bekendtgørelse nr. 7 af 14. januar 1961 om behandling af faderskabssager m.v., som sat i kraft ved bekendtgørelse nr. 368 af 30. november 1962. Bekendtgørelsen findes på www.logir.fo. For ægtefællebidrag efter ægteskabsloven findes reglerne i punkt 3 i cirkulæreskrivelse nr. 9554 af 8. november 2002 om international kompetence i sager om børne- og ægtefællebidrag. For ægtefællebidrag efter retsvirkningsloven findes reglerne i punkt 1 i cirkulære nr. 182 af 28. november 1925 om beføjelserne efter retsvirkningsloven.

3. Ansøgning om børne- og ægtefællebidrag samt gebyr for ansøgning om ændring af børnebidrag

Ansøgninger om børne- og ægtefællebidrag indgives til statsforvaltningen. Dette gælder både ansøgninger om fastsættelse, forhøjelse, nedsættelse og bortfald af bidrag.

Ved ansøgning om ændring af et løbende bidrag efter lov om børns forsørgelse (børne- og uddannelsesbidrag) skal der efter lovens § 17 a betales et gebyr på 1.500 kr., som skal indbetales til statsforvaltningen samtidig med ansøgningen. Hvis gebyret ikke betales samtidig med indgivelsen af ansøgningen, kan statsforvaltningen afvise ansøgningen.

Den første ansøgning om (fastsættelse af) bidrag er gratis, men der skal betales gebyr for alle efterfølgende ansøgninger i forhold til dette bidrag. Er der f.eks. i sin tid af statsforvaltningen fastsat et bidrag, der efterfølgende er bortfaldet ved en afgørelse eller en aftale, f.eks. på grund af barnets egen indtægt, vil en ny ansøgning om, at bidraget igen fastsættes, udløse et gebyr. Det afgørende i forhold til gebyret i den nævnte og lignende situationer er, om statsforvaltningen tidligere har behandlet en sag om bidraget, og er

dette tilfældet, skal der betales et gebyr for alle efterfølgende ansøgninger om bidrag i forhold til denne forsørgelsessituation.

Hvis bidragsbetaleren f.eks. søger om nedsættelse af et fastsat bidrag, og bidragsmodtageren under behandlingen af ansøgningen søger om forhøjelse af det samme bidrag, eller søger om ændring af bidraget til et andet fællesbarn, skal begge ansøgere betale et gebyr.

Derimod vil der ikke skulle betales et gebyr, hvis et tidligere fastsat bidrag er bortfaldet, fordi forældrene har genoptaget samlivet, og statsforvaltningen herefter modtager en ny ansøgning om fastsættelse af bidrag på grund af en ny samlivsophævelse mellem forældrene. I en sådan situation er virkningen af det første bidrag i forhold til spørgsmålet om gebyr bortfaldet som følge af genoptagelse af samlivet. Der er således opstået en ny forsørgelsessituation som følge af den nye samlivsophævelse.

Er en tidligere ansøgning om fastsættelse af bidrag afslået, og søger den samme part på ny om fastsættelse heraf, skal der betales et gebyr.

Visse ansøgninger om ændring af bidrag er helt undtaget fra betaling af gebyr, jf. lovens § 17 a, stk. 2. Det drejer sig om følgende situationer:

- 1) Der søges om bortfald af bidrag, og dette skyldes, at barnet er flyttet til den forælder, der betaler bidraget. Det vil normalt fremgå af CPR, at barnet er flyttet til den forælder, der betaler bidrag, men dette kan også på anden vis være tilstrækkeligt sandsynliggjort i ansøgningen.
- 2) Der søges om ændring af et aftalt bidrag, jf. lovens § 17, og statsforvaltningen ikke tidligere har behandlet en sag om dette bidrag. Det vil normalt fremgå af ansøgningen, herunder eventuelle dokumenter, som ansøgeren har vedlagt, at der er tale om et aftalt bidrag, og statsforvaltningen vil i sine arkiver kunne se, om der tidligere har været behandlet en sag mellem forældrene om bidraget.

Der skal heller ikke betales gebyr for ansøgning om børnebidrag i det omfang, dette følger af Danmarks internationale forpligtelser. Det drejer sig i dag om ansøgninger, der er omfattet af Rådets forordning (EF) nr. 4/2009 om kompetence, lovvalg, anerkendelse og fuldbyrdelse af retsafgørelser og samarbejde vedrørende underholdspligt (underholdspligtforordningen), der bl.a. indeholder regler om fri proces.

Forordningen er omfattet af Danmarks retsforbehold og gælder derfor ikke direkte i Danmark, men en række af bestemmelserne i forordningen gælder her i landet. Det drejer sig bl.a. om forordningens kapitel V om adgang til domstolsprøvelse, der indeholder regler om fri proces m.v. Efter artikel 46, stk. 1, jf. artikel 56, yder den anmodede medlemsstat fri proces, herunder gebyrfritagelse, i forbindelse med alle ansøgninger vedrørende forældres underholdspligt over for en person under 21 år, herunder ansøgninger om fastsættelse eller ændring af børne- eller uddannelsesbidrag, der fremsættes af en bidragsberettiget, der bor i en anden EU-medlemsstat. Dette forudsætter dog, at ansøgningen fremsendes til statsforvaltningen gennem den centralmyndighed, som den pågældende medlemsstat har udpeget efter forordningen.

Efter lovens § 17 a, stk. 3, skal der i en sag mellem samme parter kun betales ét gebyr, selvom der søges om ændring af bidrag til flere børn. Ligeledes skal der kun betales ét gebyr, hvis en part søger om nedsættelse af bidrag til flere børn i sager mellem forskellige parter.

Det er forudsat, at ansøgningerne indleveres samtidig. Hvis ansøgningerne ikke modtages samtidig, skal der betales gebyr for hver ansøgning.

Det vil sige, at der ved ansøgninger om nedsættelse eller bortfald af bidrag til flere børn kun skal betales ét gebyr, uanset om ansøgeren har flere børn med den samme forælder, eller om ansøgeren har børn med flere forskellige forældre.

Ved ansøgning om forhøjelse af bidrag til flere børn i en sag mellem samme parter skal der ligeledes kun betales ét gebyr. Derimod skal der, hvis der søges om forhøjelse af bidrag til flere børn i sager med forskellige parter, betales et gebyr for hver ansøgning.

Statsforvaltningens afgørelser om gebyr kan påklages til Ankestyrelsen, Familieretsafdelingen. Hvis statsforvaltningen således afviser en ansøgning på grund af manglende betaling af gebyr, kan dette påklages, så snart afgørelsen er truffet. Er der derimod betalt et gebyr, men parten ønsker at klage herover, f.eks. fordi parten mener, at der ikke skal betales et gebyr, kan dette spørgsmål først påklages, når statsforvaltningen har færdigbehandlet ansøgningen og truffet afgørelse i sagen.

4. Forsørgelsespligt

4.1. Forældres forsørgelsespligt

Efter § 13 i lov om børns forsørgelse har forældre pligt til at forsørge deres børn. Hvis en forælder ikke opfylder sin forsørgelsespligt, kan statsforvaltningen efter ansøgning pålægge denne forælder at betale børnebidrag til barnet.

Det fremgår af lovens § 18, stk. 2, at den, der afholder udgifterne ved barnets forsørgelse, har ret til at kræve bidrag fastsat og til at indkræve dette. Det er en betingelse, at den pågældende enten

- har del i forældremyndigheden over barnet (ved uddannelsesbidrag, at den pågældende havde del i forældremyndigheden, da den ophørte ved barnets 18. år), eller
- lovligt har barnet i pleje.

Dette betyder bl.a., at den, der har taget barnet til sig uden samtykke fra forældremyndighedsindehaveren, i almindelighed ikke har ret til at få børnebidrag.

Ved større børn fortolkes betingelserne for lovligt at have et barn i pleje dog lempeligt. Dette skyldes, at forældremyndighedsindehaveren ikke har særlig mulighed for at øve indflydelse på, hvor barnet opholder sig, og at der ved vurderingen af barnets "lovlige" opholdssted tages særlige hensyn til barnets eget ønske.

Hvis det offentlige afholder udgifter til barnets forsørgelse, har den pågældende offentlige myndighed eller institution ret til bidraget.

Det offentlige har endvidere efter § 97, stk. 2, i lov om aktiv socialpolitik, ret til at indtræde i retten til at kræve bidrag fastsat eller kræve et bidrag forhøjet.

4.2. Betydningen af forældremyndighed ved fastsættelse af børnebidrag

4.2.1. Betydningen af fælles forældremyndighed

Den 1. oktober 2007 trådte forældreansvarsloven (lov nr. 499 af 6. juni 2007) i kraft. Det er lovens klare udgangspunkt, at forældrene har fælles forældremyndighed, og at dette fællesskab fortsætter i tilfælde af en samlivsophævelse.

Beslutningsbeføjelserne ved fælles forældremyndighed er reguleret i § 3 i forældreansvarsloven. Det fremgår af bestemmelsen, at væsentlige beslutninger vedrørende barnets forhold kræver enighed mellem forældrene, hvis der er fælles forældremyndighed. Samtidig følger det af bestemmelsen, at bopælsforælderen kan træffe afgørelse om overordnede forhold i barnets daglige liv. Der henvises til vejledning om forældremyndighed og barnets bopæl.

Beslutninger af mere dagligdags karakter kan hver forælder (bopælsforælderen og samværsforælderen) træffe på egen hånd. Det gælder f.eks. mad, tøj, sengetider, venner, fritidsaktiviteter m.v. Det afgørende i den forbindelse er, hvem barnet opholder sig hos.

Når der er fælles forældremyndighed, kan begge forældre dermed som udgangspunkt hver især træffe bestemmelse om, hvordan barnet skal forsørges.

4.2.1.1. Vurdering af en forælders forsørgelsespligt

Det er kun, hvis en forælder, der har del i forældremyndigheden, ikke opfylder sin forsørgelsespligt, at der kan fastsættes bidrag. Det afhænger af en konkret vurdering, om en forælder opfylder sin forsørgelsespligt.

I denne vurdering indgår især, hvor meget barnet opholder sig hos forældrene, og hvor fast ordningen er. Hvis barnet opholder sig nogenlunde lige meget hos hver af forældrene, vil udgangspunktet være, at begge forældre opfylder deres forsørgelsespligt over for barnet. I tilfælde, hvor barnet opholder sig 4-5 dage hos den ene forælder i en 14-dages periode, vil denne forælder kun undtagelsesvist kunne anses for at opfylde sin forsørgelsespligt over for barnet.

I vurderingen indgår også, om forældrene hver især deltager i den daglige og basale forsørgelse af barnet. Hvem betaler for eksempel de større faste udgifter (daginstitution, skolegang, fritidsaktiviteter og lignende), og hvem køber tøj, betaler for mobiltelefon, giver lomme penge og lignende. Udgifter til rejser og større ting, som har karakter af gaver, har mindre betydning, men kan dog indgå i den samlede vurdering.

De udgifter, som den ene forælder afholder til forsørgelse, kan tillægges betydning, også selvom den anden forælder ikke er enig i, at barnet forsørges gennem disse udgifter. Den ene forælder skal ikke have fordel af de udgifter, den anden forælder afholder, for at udgifterne er afholdt til barnets forsørgelse. Det væsentlige i vurderingen er, om forældrene opfylder barnets konkrete forsørgelsesbehov.

En udgift til eksempelvis almindeligt tøj vil kunne opfylde et beklædningsbehov hos barnet på samme måde, som hvis tøjet var luksuspræget. Det samme gælder, hvor den ene forælder vælger at melde barnet til en fritidsaktivitet, som er en anden og måske også dyrere aktivitet end den, den anden forælder har valgt.

Der er som udgangspunkt ikke tale om, at hver forælders forsørgelsesudgifter skal sammenholdes, men at der skal foretages en konkret vurdering af, om en forælder opfylder sin forsørgelsespligt i forhold til barnets konkrete forsørgelsesbehov. Er det tilfældet, kan der ikke fastsættes bidrag. Dette gælder også, selvom der – hvis der blev foretaget en sammenligning ”krone for krone” – er en stor forskel i forældrenes faktiske udgifter til forsørgelsen af barnet.

Det indgår også i vurderingen, om en af forældrene modtager børnetilskud og børne- og ungeydelse til barnet. Forældrenes øvrige økonomiske forhold lægges der normalt ikke afgørende vægt på.

4.2.1.2. Bidragets størrelse

Hvis det vurderes, at den ene forælder ikke opfylder sin forsørgelsespligt, og der derfor kan fastsættes bidrag, bør der ligeledes ved fastsættelsen af bidragets størrelse ske en konkret skønsmæssig vurdering.

I denne vurdering indgår især, hvor meget barnet opholder sig hos forældrene. I vurderingen indgår også forældrenes økonomiske forhold, afholdelse af forsørgelsesudgifter m.v. Der skal således tages stilling

til, om der er konkrete omstændigheder i sagen, der fører til, at bidraget bør fastsættes lavere end de vejledende retningslinjer tilsiger. Bidraget bør dog ikke fastsættes lavere end normalbidraget.

Hvis barnet opholder sig nogenlunde lige meget hos hver af forældrene, og der på trods heraf fastsættes bidrag, vil der som udgangspunkt være grundlag for at fastsætte bidraget lavere end ellers, dog ikke lavere end normalbidraget. Afhængig af størrelsen af det bidrag, der efter forældrenes økonomiske forhold vil kunne fastsættes, nedsættes bidraget i disse tilfælde til normalbidraget eller til normalbidraget + et procenttillæg deleligt med 100.

I tilfælde, hvor barnet opholder sig hos den ene forælder i 4-5 dage i en 14-dages periode, vil der kun undtagelsesvist være grundlag for at fastsætte bidraget lavere end ellers.

4.2.2. Betydningen af eneforældremyndighed

Hvis der ikke er fælles forældremyndighed, kan forældremyndighedsindehaveren anmode statsforvaltningen om at pålægge den anden forælder at betale bidrag til barnets forsørgelse. Bidraget vil som udgangspunkt blive fastsat, selvom den anden forælder deltager i forsørgelsen. Dette skyldes, at forældremyndighedsindehaveren antages at have ret til at kræve den anden forælders forsørgelse omsat til et pengebeløb ved en bidragsafgørelse.

Når der er eneforældremyndighed, vil der altså som udgangspunkt være grundlag for at fastsætte bidrag, selvom barnet opholder sig omkring halvdelen af tiden hos begge forældre. Opholder barnet sig omkring halvdelen af tiden hos begge forældre, kan det dog efter en konkret skønsmæssig vurdering få betydning for bidragets størrelse, fordi bidragsbetaleren kan anses for delvist at opfylde sin forsørgelsespligt gennem barnets ophold hos bidragsbetaleren. Bidraget bør dog ikke fastsættes lavere end normalbidraget.

4.3. Ægtefællers forsørgelsespligt

Det fremgår af § 2 i lov om ægteskabets retsvirkninger, at ægtefæller har gensidig pligt til at forsørge hinanden.

Efter lovens § 6 har ægtefællerne fortsat pligt til at forsørge hinanden, selvom de har ophævet samlivet på grund af uoverensstemmelser. Er dette tilfældet, og opfylder den ene ægtefælle ikke sin forsørgelsespligt, kan statsforvaltningen efter ansøgning pålægge denne ægtefælle at betale bidrag til den anden ægtefælle.

Ægtefællernes gensidige forsørgelsespligt bortfalder ved separation eller skilsmisse. Der skal dog tages stilling til, om en ægtefælle efter separationen eller skilsmissen fortsat skal have pligt til at forsørge den anden ægtefælle, jf. § 49 i lov om ægteskabs indgåelse og opløsning. Kan ægtefællerne ikke blive enige om en eventuel bidragspligt efter separation eller skilsmisse, herunder hvor længe der skal være bidragspligt, kan dette blive afgjort under en ægteskabssag ved domstolene. Medmindre der foreligger særlige omstændigheder, kan retten maksimalt fastsætte bidragsperioden til 10 år.

Hvis der er bidragspligt efter en separation eller skilsmisse, tager statsforvaltningen efter ansøgning stilling til bidragets størrelse, jf. ægteskabslovens § 50, stk. 2. Ægtefællerne kan dog også selv aftale bidragets størrelse. Der henvises til punkt 7.3.2 om aftalte ægtefællebidrag.

Hvis bidragsmodtageren indgår nyt ægteskab, eller hvis en af ægtefællerne dør, bortfalder bidragspligten, jf. lovens § 51. Efter praksis kan statsforvaltningen desuden efter ansøgning nedsætte bidraget til 0 kr., hvis bidragsmodtageren har indledt et ægteskabslignende forhold (et vist økonomisk og personligt interessefællesskab) med en ny partner. Der henvises til punkt 7.1.3.2.

5. Behandling af sager om børne- og ægtefællebidrag

5.1. Indhentelse af oplysninger

Når statsforvaltningen modtager en ansøgning om fastsættelse eller ændring af et børne- eller ægtefællebidrag, indhenter statsforvaltningen som udgangspunkt oplysninger om parternes økonomiske forhold via terminaladgang til SKATs registre, herunder indkomstregistret. Statsforvaltningen orienterer parterne om denne fremgangsmåde, inden oplysningerne indhentes.

Hvis en part har bestemmende indflydelse i et eller flere selskaber, skal der også indhentes oplysninger om de skattemæssige resultater i selskabet eller selskaberne. Det er ikke muligt via terminaladgang at indhente oplysninger om selskabers resultater. Statsforvaltningen beder derfor normalt parten om at indsende selskabets eller selskabernes skattemæssige årsopgørelser sammen med oplysning om partens ejerandel i selskabet eller selskaberne.

Hvis selskaberne i en koncern er sambeskattede, og parten ejer 100 % af alle selskaber i koncernen, og datterselskabernes resultater fremgår af holdingselskabets årsopgørelser, er det tilstrækkeligt at indsende de samlede årsopgørelser for koncernens resultat. Ejer parten ikke 100 % af alle selskaber i koncernen, er det nødvendigt at indhente oplysninger om de skattemæssige resultater for hvert selskab i koncernen.

Har en part i en sag om børnebidrag kun ansøgt om fastsættelse af normalbidraget, er det normalt ikke nødvendigt at indhente oplysninger om parternes økonomiske forhold, hvis parterne i øvrigt er vejledt om relevant praksis på bidragsområdet¹⁾

I sager om forhøjet børnebidrag og i sager om ægtefællebidrag vejleder statsforvaltningen ligeledes om relevant praksis på bidragsområdet og om fremgangsmåden for indhentelse af oplysninger om parternes økonomiske forhold. Ved vurderingen af bidragets størrelse er det afgørende det indkomstniveau, som parterne kan forventes at have fremover.

I sager om børnebidrag er det ofte tilstrækkeligt med oplysninger om parternes økonomiske forhold, herunder barnets eventuelle indkomst. Andre forhold kan dog have betydning, herunder oplysninger om, hvor meget barnet opholder sig hos hver af forældrene, hvilke udgifter parterne hver især afholder til barnets forsørgelse, forældremyndighedens placering, det samlede antal børn, bidragsbetaleren har forsørgelsespligt overfor m.v. Statsforvaltningen vil normalt indhente sådanne oplysninger hos forældrene.

I sager om ægtefællebidrag vil det ligeledes ofte være tilstrækkeligt med oplysninger om parternes økonomiske forhold. Andre forhold kan dog have betydning, herunder oplysninger om bidragsmodtagerens eventuelle nye samlever, bidragsbetalerens eventuelle afholdelse af udgifter til bidragsmodtagerens forsørgelse m.v. Statsforvaltningen vil normalt indhente sådanne oplysninger hos parterne.

Fremgangsmåden for indhentelse af oplysninger om parternes økonomiske forhold medfører også, at det som udgangspunkt er oplysningerne om parternes økonomiske forhold, som de fremgår af SKATs registre, der lægges til grund ved afgørelser om bidrag. Dette er beskrevet nærmere nedenfor i punkt 5.4. Som udgangspunkt vurderes parternes fremtidige indkomstniveau altså på baggrund af oplysningerne fra SKAT.

5.2. Partshøring

Forvaltningslovens § 19, stk. 1, og stk. 2, nr. 1, har følgende ordlyd:

”§ 19. Kan en part i en sag ikke antages at være bekendt med, at myndigheden er i besiddelse af bestemte oplysninger vedrørende sagens faktiske omstændigheder, må der ikke træffes afgørelse, før myndigheden har gjort parten bekendt med oplysningerne og givet denne lejlighed til at fremkomme med en udtalelse. Det gælder dog kun, hvis oplysningerne er til ugunst for den pågældende part og er af væsentlig betydning for sagens afgørelse. Myndigheden kan fastsætte en frist for afgivelsen af den nævnte udtalelse.

Stk. 2. Bestemmelsen i stk. 1 gælder ikke, hvis

1) det efter oplysningernes karakter og sagens beskaffenhed må anses for ubetænkeligt at træffe afgørelse i sagen på det foreliggende grundlag.”

Da oplysninger fra SKATs registre, herunder selskabers årsopgørelser, har et autentisk præg, er det normalt ikke nødvendigt at foretage partshøring over disse oplysninger. Parternes eventuelle indsigelser/bemærkninger til disse oplysninger kan dog nødvendiggøre en partshøring.

Andre oplysninger af væsentlig betydning for sagens afgørelse, som parten ikke er bekendt med, vil der som udgangspunkt skulle partshøres over, jf. forvaltningslovens § 19, stk. 1. Dette kan eksempelvis i sager om børnebidrag være parternes eventuelle oplysninger om, hvilke udgifter de hver især afholder til barnets forsørgelse, eller i sager om ægtefællebidrag, hvorvidt bidragsmodtageren har indledt et samlivsforhold med en ny samlever.

Statsforvaltningen kan i forbindelse med en eventuel partshøring meddele parterne, hvilken afgørelse statsforvaltningen forventer at træffe i sagen på det foreliggende grundlag – et såkaldt ”agter-brev”.

5.3. Anvendelse af processuel skadevirkning

Det er et grundlæggende princip i forvaltningsretten, at myndighederne skal indhente de oplysninger, der er nødvendige for at afgøre en sag. Dette princip kaldes officialprincippet. Statsforvaltningen har således pligt til at tilvejebringe et tilstrækkeligt fyldestgørende – retligt og faktisk – grundlag til, at der kan træffes en fuldt forsvarlig og lovlig bidragsafgørelse.

På bidragsområdet kan statsforvaltningen efter § 20 i lov om børns forsørgelse, § 58 c i lov om ægteskabs indgåelse og opløsning og § 9 a i lov om ægteskabets retsvirkninger anmode en part om oplysninger om vedkommendes egne forhold. Hvis parten undlader at give oplysningerne til statsforvaltningen, kan statsforvaltningen træffe afgørelse i sagen på det foreliggende grundlag (processuel skadevirkning). Dette kan blandt andet indebære, at der i et vist omfang træffes afgørelse til fordel for den anden part i sagen.

Som nævnt oven for under punkt 5.1 vil statsforvaltningen som udgangspunkt indhente oplysninger om parternes økonomiske forhold via terminaladgangen til SKATs registre. Det kan dog være nødvendigt at bede parterne om at indsende oplysninger om andre forhold. I sager om børnebidrag kan det eksempelvis være oplysninger om, hvor meget barnet opholder sig hos hver af forældrene, forældrenes udgifter til barnets forsørgelse m.v. I sager om ægtefællebidrag kan det eksempelvis være oplysning om, hvorvidt bidragsmodtageren har en ny samlever m.v.

Hvis statsforvaltningen vurderer, at det er nødvendigt at bede en part om at indsende oplysninger om egne forhold, som ikke fremgår af SKATs registre, og hvis parten (uanset om denne er ansøger eller modpart) herefter undlader at give oplysningerne, kan der træffes afgørelse på det foreliggende grundlag – eksempelvis ved, at en ansøger får afslag på ansøgningen, eller at den anden parts oplysninger lægges

til grund for afgørelsen. Dette er dog ikke ensbetydende med, at den anden parts oplysninger ukritisk kan lægges til grund for afgørelsen. Statsforvaltningen skal fortsat sikre, at sagen er tilstrækkeligt belyst, sådan at det er forsvarligt at træffe afgørelse i sagen.

Statsforvaltningen må ikke stille urimelige krav til en part om at fremskaffe oplysninger om egne forhold. Hvis det er umuligt eller meget vanskeligt for en part at fremskaffe de oplysninger, som myndigheden har bedt om, må statsforvaltningen vurdere, hvem af parterne der er nærmest til at bære risikoen herfor.

Forud for anvendelse af processuel skadevirkning gælder altid – det vil sige både over for ansøgeren og modparten – at det skal præciseres, hvilke oplysninger, der ønskes, og at parten eventuelt også skal vejledes om, hvordan oplysningerne kan fremskaffes, og hvilke konsekvenser manglende medvirken til sagsoplysningen kan få.

5.4. Opgørelse af parternes indkomst

Efter praksis lægger statsforvaltningen vægt på parternes indkomst før skat og arbejdsmarkedsbidrag, men efter fradrag af ATP og rimelige pensionsindbetalinger. Dette gælder både obligatoriske og frivillige pensionsordninger og både pensionsbetalinger fra en eventuel arbejdsgiver og partens egne indbetalinger. Det afhænger af en konkret vurdering, om de samlede pensionsindbetalinger kan anses som rimelige. Ved denne vurdering indgår blandt andet indbetalingernes størrelse, størrelsen af partens indkomst, partens alder og erhvervsmæssige situation og pensionsopsparingens samlede størrelse.

En parts indkomst omfatter alle indtægter, herunder lønindkomst, honorarer, renteindtægter, aktieudbytte m.v. Overskud ved partens personlige virksomhed og overskud i selskaber, som parten har bestemmende indflydelse i, er også omfattet af partens indkomst. Hvis en part har en indkomst, der reelt er helt eller delvist skattefri, er det nødvendigt at omregne denne indkomst til en indkomst før skat og arbejdsmarkedsbidrag. En omregning er nødvendig for at kunne sammenligne indkomsten med en almindelige skattepligtig parts indkomst. På den måde ligestilles parter i bidragsager, uanset om deres indkomst er skattefri eller ej.

En part kan have en skattefri indkomst, eksempelvis hvis parten er udstationeret, arbejder på en boreplatform, eller er sømand med DIS-indkomst (Dansk Internationalt Skibsregister). Der henvises i øvrigt til Ankestyrelsen, Familieretsafdelingens, årlige vejledning om omregning af skattefri indtægter i sager om børnebidrag og ægtefællebidrag.

Udgifter til forsørgelse af egne børn anses for at gå forud for andre udgifter. Efter praksis har parternes andre udgifter derfor yderst sjældent betydning ved fastsættelse af størrelsen af et børne- eller ægtefællebidrag.

5.4.1. Lønmodtagere m.v.

Er en part lønmodtager, pensionist, dagpengemodtager m.v. opgør statsforvaltningen normalt partens gennemsnitlige månedlige indkomst til brug for vurderingen af partens fremtidige indkomstniveau. Statsforvaltningen indhenter normalt oplysninger om partens indkomst i indkomstregistret for de seneste tre måneder. Statsforvaltningen indhenter også en samlet oversigt (årsopgørelse) over partens indkomst for det seneste år via SKATs registre. Hvis en parts lønindkomst m.v. varierer en del fra måned til måned, og dette kan have betydning for bidragets størrelse, kan det være nødvendigt at indhente yderligere oplysninger i indkomstregistret – eksempelvis for det seneste år. Det kan også i nogle tilfælde være nødvendigt at indhente oplysninger om den samlede årsindkomst for flere år.

Hvis det fremgår af oplysningerne fra SKATs registre, at en part har DIS-indkomst, vil det som udgangspunkt være nødvendigt at bede parten om at indsende nærmere oplysninger om, hvorvidt parten modtager ”kompensationstillæg”. Dette skyldes, at det ikke fremgår af oplysningerne fra SKAT, om parten modtager ”kompensationstillæg”. Hvis parten modtager ”kompensationstillæg” skal bidraget ikke nedsættes med omkring 1/3 på grund af manglende skattefradrag (se punkt 6.1.7).

Læs mere om betydningen af et kompensationstillæg i Ankestyrelsen, Familieretsafdelingens, årlige vejledning om omregning af skattefri indtægter i sager om børnebidrag og ægtefællebidrag under afsnittet om sømænd.

5.4.2. Erhvervsdrivende

Ved opgørelsen af resultatet i en virksomhed, herunder selskaber, lægger statsforvaltningen normalt vægt på virksomhedens økonomiske forhold over en længere periode. Dette skyldes, at en virksomheds indtægter, omkostninger og arbejdsopgaver ofte varierer en del. Overskud eller underskud i et enkelt regnskabsår eller i en enkelt regnskabsperiode vil ikke nødvendigvis være udtryk for virksomhedens indtjeningssevne i fremtiden. Derfor vurderes virksomhedens indtjeningssevne normalt på baggrund af de seneste tre års resultater. Dette gælder dog ikke, hvis der er sket en varig ændring af virksomhedens indtjeningssevne.

Underskud ved driften af en virksomhed fratrækkes som udgangspunkt i overskud fra andre virksomheder, medmindre den underskudsgivende virksomhed skattemæssigt betragtes som en hobbyvirksomhed. Har den ene virksomhed eksempelvis et overskud på ca. 500.000 kr. og den anden virksomhed et underskud på ca. 200.000 kr., vil virksomhedernes samlede overskud være ca. 300.000 kr.

Hvis en part har en underskudsgivende virksomhed, og parten har andre indtægter, fratrækkes underskuddet i virksomheden som udgangspunkt også i disse indtægter, medmindre den underskudsgivende virksomhed skattemæssigt betragtes som en hobbyvirksomhed. Har parten eksempelvis en lønindkomst på ca. 700.000 kr. og et underskud i en virksomhed på ca. 300.000 kr., vurderes bidragsevnen ud fra en indkomst på ca. 400.000 kr.

5.4.2.1. Personlig virksomhed

Har en part en personlig virksomhed, indhenter statsforvaltningen normalt en samlet oversigt (årsopgørelse) over partens indkomst for de seneste tre år via SKATs registre. Da indkomsten opgøres før skat og arbejdsmarkedsbidrag, har posterings på skatteopgørelsen, jf. virksomhedsskatteordningen, vedrørende indkomst til virksomhedsbeskatning (opsparat overskud) og hævet opsparat overskud ikke betydning og indgår dermed ikke i opgørelsen af indkomsten. Det samme gælder posterings vedrørende kapitalafkast og rentekorrektion. Uanset partens eventuelle valg af virksomhedsskatteordning tages der hensyn til virksomhedens renteindtægter og -udgifter.

5.4.2.2. Virksomhed i selskabsform

Hvis en part helt eller delvist ejer et selskab, herunder indirekte via andre selskaber (en koncern), og parten har bestemmende indflydelse i selskabet, lægger statsforvaltningen ikke kun vægt på partens egne indtægter, men også partens andel af selskabets resultat, uanset om overskuddet udbetales eller ej.

En part vil som udgangspunkt have bestemmende indflydelse i et selskab, hvis parten ejer halvdelen eller mere af selskabet.

Statsforvaltningen indhenter normalt selskabets skattemæssige årsopgørelser for de seneste tre år (se også punkt 5.1 og 5.4.2). Hvis parten har indsendt en selvangivelse for det seneste år til SKAT, men SKAT endnu ikke har dannet en årsopgørelse for dette år, indhenter statsforvaltningen også denne selvangivelse.

Har parten ikke bestemmende indflydelse i selskabet, tager statsforvaltningen normalt kun hensyn til det eventuelle udbytte, parten modtager fra selskabet. I helt særlige tilfælde kan statsforvaltningen dog skønsmæssigt lægge vægt på, at parten har ret til en andel af selskabets overskud, selvom overskuddet ikke udbetales. Dette kan eksempelvis være tilfældet, hvis parten på anden måde reelt har mulighed for at disponere over selskabets overskud.

6. Sager om bidrag efter lov om børns forsørgelse

6.1. Vejledende retningslinjer for fastsættelse af børnebidrag

6.1.1. Børnebidrag

Hvis der er grundlag for at pålægge en forælder at betale bidrag, skal der tages stilling til bidragets størrelse. Dette afgøres efter nedenstående retningslinjer.

Ankestyrelsen, Familieretsafdelingen, udsender hvert år en indkomstoversigt for det kommende år for fastsættelse af børne- og ægtefællebidrag. Denne oversigt indeholder bl.a. vejledende indkomstbeløb for, hvor høj en indkomst en bidragsbetaler skal have for at betale et større bidrag end normalbidraget (se også punkt 6.1.1.1 og 6.1.1.2).

Ved fastsættelse af børnebidrag lægger statsforvaltningen efter praksis som hovedregel kun vægt på bidragsbetalerens indkomst. Det afgørende er det indkomstniveau, som bidragsbetaleren forventes at have fremover.

Børnebidrag forfalder månedsvis forud, medmindre statsforvaltningen bestemmer andet.

6.1.1.1. Normalbidraget

Hvis bidragsbetaleren har en lav indkomst eller en mellemindkomst, vil bidraget til barnets løbende forsørgelse normalt blive fastsat til normalbidraget.

Normalbidraget bliver anset som et minimumsbidrag til børn, der bor i Danmark. Kun i helt særlige situationer har statsforvaltningen mulighed for at afslå at fastsætte normalbidraget eller fastsætte bidraget lavere end normalbidraget af økonomiske grunde. Det er tilfældet, hvis bidragsbetalerens økonomiske forhold er så dårlige, at det er urealistisk, at bidragsbetaleren kan betale bidrag, og bidragsmodtagerens økonomiske forhold samtidig er så gode, at bidragsmodtageren reelt ikke har behov for bidraget.

Det er kun i helt særlige situationer, at normalbidraget ikke fastsættes, eller bidraget fastsættes lavere end normalbidraget af økonomiske grunde. Der henvises til TFA 1997.52, hvor Civilretsdirektoratet fastslog, at bidragsbetaleren med en indkomst på ca. 216.000 kr. ikke kunne fritages for sin pligt til også at deltage i forsørgelsen af sit barn, selvom bidragsmodtageren, der boede i Thailand med barnet, havde en indkomst, der svarede til 1-2 mio. danske kr. Bidraget blev dog fastsat lavere end normalbidraget af andre årsager.

Normalbidraget består af et grundbeløb og et tillæg. Normalbidragets størrelse bliver reguleret af Social- og Integrationsministeriet pr. 1. januar hvert år. Ved reguleringen tager Social- og Integrationsministeriet udgangspunkt i størrelsen af normalbidraget det foregående år, og dette beløb bliver reguleret med satsreguleringsprocenten. Finansministeriet fastsætter hvert år satsreguleringsprocenten ud fra lønudviklin-

gen. Normalbidragets størrelse fremgår af Ankestyrelsen, Familieretsafdelingens, årlige indkomstoversigt for fastsættelse af børne- og ægtefællebidrag.

6.1.1.2. Forhøjet børnebidrag

Hvis bidragsbetaleren har gode økonomiske forhold, kan statsforvaltningen fastsætte et højere bidrag end normalbidraget – eksempelvis normalbidraget + 100 % eller normalbidraget + 200 %. Et procenttillæg bliver kun beregnet af normalbidragets grundbeløb²⁾. I Ankestyrelsen, Familieretsafdelingens, årlige indkomstoversigt for fastsættelse af børne- og ægtefællebidrag er der under punkt 2.2 i skemaoversigt fastsat vejledende indkomstbeløb for fastsættelse af højere bidrag end normalbidraget.

Ved vurderingen af bidragets størrelse tager statsforvaltningen hensyn til de udgifter, bidragsbetaleren har til sine egne børn. Antallet af børn, som bidragsbetaleren har forsørgelsespligt over for, har dermed betydning for bidragets størrelse.

I relation til skemaet under punkt 2.2 i Ankestyrelsen, Familieretsafdelingens, årlige indkomstoversigt bliver følgende børn medregnet:

- Bidragsbetalerens børn under 18 år.
- Bidragsbetalerens børn mellem 18 og 24 år, hvis barnet er under uddannelse, og hvis barnet bor hos bidragsbetaleren, eller hvis bidragsbetaleren efter aftale eller afgørelse skal betale uddannelsesbidrag til barnet.

Børn, der ikke bliver medregnet:

- Sted- eller plejebørn, da bidragsbetaleren ikke har forsørgelsespligt over for dem.
- Børn under 18 år, der er blevet gift, og gifte børn over 18 år, da barnets ægtefælle har overtaget pligten til at forsørge barnet.
- Børn, der er fyldt 18 år, som ikke er under uddannelse.

Eksempel på opgørelse af antallet af børn:

Bidragsbetaleren er skilt og har to børn med sin tidligere ægtefælle (bidragsmodtageren).

Det ene barn på 19 år bor hos bidragsbetaleren og er under uddannelse. Det andet barn på 14 år bor hos bidragsmodtageren. Bidragsmodtageren har søgt om forhøjelse af bidraget til dette barn.

Bidragsbetaleren er flyttet sammen med en ny samlever, der har et barn på 8 år fra et tidligere parforhold. Bidragsbetaleren og den nye samlever har fået et barn sammen. Dette barn er 1 år.

I denne situation bliver følgende børn medregnet:

- Bidragsbetalerens barn på 14 år.
- Bidragsbetalerens barn på 19 år, da barnet er under uddannelse og bor hos bidragsbetaleren.
- Bidragsbetalerens barn på 1 år.

Der bliver ikke taget hensyn til den nye samlevers barn på 8 år, da bidragsbetaleren ikke har forsørgelsespligt over for dette barn.

Da en eventuel ny ægtefælle eller samlever ikke har forsørgelsespligt over for barnet, tager statsforvaltningen ikke hensyn til de økonomiske forhold hos bidragsbetalerens eller bidragsmodtagerens eventuelle nye ægtefælle eller samlever.

Barnets indkomst kan have betydning for bidraget. Se neden for under punkt 6.1.6.

Afgørelser om bidrag bliver truffet efter en konkret vurdering af de relevante omstændigheder i den enkelte sag. Indkomstbeløbene er derfor vejledende.

Et bidrag vil efter praksis normalt ikke blive fastsat højere end normalbidraget + 400 %.

6.1.2. Uddannelsesbidrag

6.1.2.1. Betingelserne for at fastsætte uddannelsesbidrag

Hvis et barn mellem 18 og 24 år er under uddannelse, og hvis en forælder fortsat har forsørgelsesudgifter til barnet, kan denne forælder ansøge statsforvaltningen om, at den anden forælder bliver pålagt at betale uddannelsesbidrag til barnet.

Ankestyrelsen, Familieretsafdelingen, fastsætter hvert år – med udgangspunkt i satsreguleringsprocenten – vejledende indkomstbeløb for, hvor høj en indkomst en bidragsbetaler normalt skal have for at skulle betale uddannelsesbidrag. Som ved børnebidrag er det bidragsbetalerens fremtidige indkomstniveau, der er afgørende. Se Ankestyrelsen, Familieretsafdelingens, årlige indkomstoversigt for fastsættelse af børne- og ægtefællebidrag.

Ved vurderingen af, om der skal fastsættes bidrag, tager statsforvaltningen på samme måde som ved fastsættelse af børnebidrag (se punkt 6.1.1.2) hensyn til de udgifter, bidragsbetaleren har til sine egne børn. Det barn, som bidragsmodtageren har søgt om uddannelsesbidrag til, bliver også medregnet. Bidraget vil normalt blive fastsat til normalbidragets grundbeløb.

Barnets eventuelle indtægter kan have betydning ved fastsættelse af uddannelsesbidrag. Se nedenfor under punkt 6.1.6.

En eventuel børneopsparing, som er kommet eller kommer til udbetaling i forbindelse med barnets 18-års eller 21-års fødselsdag, kan også have betydning. Hvis bidragsbetaleren kan godtgøre allerede at have bidraget til omkostningerne ved barnets uddannelse efter det fyldte 18. år ved at have oprettet en børne- eller uddannelsesopsparing, fastsættes der ikke uddannelsesbidrag. Det afgørende er opsparingens størrelse og frigivelsestidspunktet. Der fastsættes herefter ikke uddannelsesbidrag i den periode, hvor det beløb, der kommer til udbetaling, dækker det uddannelsesbidrag, som bidragsbetaleren kunne være pålagt.

Eksempel på en børneopsparing, der dækker et uddannelsesbidrag:

Barnet bliver 18 år, og får udbetalt en børneopsparing på 40.000 kr. De 20.000 kr. er indbetalt under ægteskabet, og de resterende 20.000 kr. er indbetalt af bidragsbetaleren efter samlivsophævelsen. Der er en formodning for, at bidragsbetaleren har indbetalt halvdelen af de 20.000 kr., der er indbetalt under ægteskabet, og det kan derfor som udgangspunkt lægges til grund, at bidragsbetaleren har indbetalt 30.000 kr. til opsparingen. Bidragsbetaleren kunne være pålagt at betale normalbidragets grundbeløb i uddannelsesbidrag til barnet. Dette betyder, at bidragsbetaleren ikke kan pålægges at betale uddannelsesbidrag i 27 måneder. I denne periode dækker det beløb, der kommer til udbetaling
--

fra opsparingen, og som er indbetalt af bidragsbetaleren, det uddannelsesbidrag, som bidragsbetaleren kunne være pålagt.

6.1.2.2. Forhøjet uddannelsesbidrag

Hvis bidragsbetaleren har gode økonomiske forhold, kan statsforvaltningen efter en konkret vurdering fastsætte et højere uddannelsesbidrag end normalbidragets grundbeløb. Se Ankestyrelsen, Familieretsafdelingens, årlige indkomstoversigt for fastsættelse af børne- og ægtefællebidrag.

Der fastsættes efter praksis normalt ikke højere uddannelsesbidrag end normalbidragets grundbeløb + 100 %.

6.1.3 Konfirmations- og beklædningsbidrag

6.1.3.1. Konfirmationsbidrag

En forælder kan ansøge statsforvaltningen om, at den anden forælder bliver pålagt at betale konfirmationsbidrag til barnet. Det afgørende er, om ansøgeren har afholdt udgifter til konfirmationen.

Når der er **fælles forældremyndighed** over barnet, kan begge forældre selv vælge, hvordan de vil opfylde deres forsørgelsespligt i anledning af konfirmationen. Det betyder, at der ikke fastsættes konfirmationsbidrag, hvis den anden forælder eksempelvis i umiddelbar tidsmæssig tilknytning til konfirmationen selv har holdt en fest for barnet i anledning af konfirmationen eller har taget barnet med på en ferierejse i anledning af konfirmationen, og forælderen derved skønnes at have opfyldt sin forsørgelsespligt.

Efter praksis kan den anden forælder som udgangspunkt ikke opfylde sin forsørgelsespligt over for barnet i anledning af konfirmationen ved at give barnet en gave.

Hvis der **ikke er fælles forældremyndighed** over barnet, fastsættes der konfirmationsbidrag, medmindre bidragsbetaleren godtgør, at han/hun efter aftale med forældremyndighedsindehaveren har opfyldt sin forsørgelsespligt i anledning af konfirmationen på anden vis.

Har bidragsbetaleren indbetalt til en børneopsparing med henblik på barnets konfirmation, og disse indbetalinger overstiger det konfirmationsbidrag, som bidragsbetaleren kunne være pålagt, og hvis børneopsparingen er til rådighed for barnet eller bidragsmodtageren sådan, at opsparingen kan anvendes til konfirmationen, vil statsforvaltningen som udgangspunkt afslå at fastsætte konfirmationsbidrag. Begrundelsen for dette er, at bidragsbetaleren anses for at have opfyldt sin forsørgelsespligt i anledning af konfirmationen ved den opsparing, som udbetales ved barnets konfirmation. Hvis en børneopsparing kommer til udbetaling ved barnets 14. år, er der en formodning for, at børneopsparingen er oprettet med henblik på barnets konfirmation..

Hvis der er grundlag for at pålægge en forælder at betale konfirmationsbidrag, bliver der som udgangspunkt fastsat bidrag, selvom bidragsbetalerens økonomiske forhold er dårlige.

Statsforvaltningen vil normalt ikke stille krav om, at bidragsmodtageren skal fremlægge dokumentation for, at barnet skal konfirmeres.

Et konfirmationsbidrag vil normalt blive fastsat til tre gange normalbidragets grundbeløb. Størrelsen af konfirmationsbidrag fremgår af Ankestyrelsen, Familieretsafdelingens, årlige indkomstoversigt for fastsættelse af børne- og ægtefællebidrag. Bidraget forfalder til betaling på dagen for konfirmationen. Træffes afgørelsen først efter denne dag, forfalder bidraget til betaling straks ved afgørelsen.

Hvis barnet bliver døbt i forbindelse med konfirmationen, kan der eventuelt også fastsættes dåbsbidrag. Se mere herom under punkt 6.1.5.1.

6.1.3.2. Forhøjet konfirmationsbidrag

Statsforvaltningen kan fastsætte forhøjet konfirmationsbidrag, hvis bidragsbetaleren har gode økonomiske forhold.

Hvis bidragsbetaleren på tidspunktet for konfirmationen har en indkomst, der kan begrunde fastsættelse af normalbidraget + 50 % eller + 100 %, fastsætter statsforvaltningen konfirmationsbidraget til 4 eller 5 gange normalbidragets grundbeløb. Statsforvaltningen fastsætter normalt ikke højere konfirmationsbidrag.

6.1.3.3. Beklædningsbidrag

Hvis barnet ikke skal konfirmeres, kan statsforvaltningen i stedet for fastsætte et beklædningsbidrag. Et beklædningsbidrag vil tidsmæssigt kunne fastsættes i forbindelse med, at barnets skolekammerater bliver konfirmeret. Ovenstående om fastsættelse af konfirmationsbidrag gælder også ved fastsættelse af beklædningsbidrag. Bidraget forfalder til betaling på dagen for skolekammeraternes konfirmation. Træffes afgørelsen først efter denne dag, forfalder bidraget til betaling straks ved afgørelsen.

6.1.4. Fødselsbidrag og barselsbidrag

Statsforvaltningen kan efter ansøgning fra moren pålægge faren at betale bidrag til udgifterne ved fødslen (fødselsbidrag) og til morens underhold 2 måneder før og 1 måned efter fødslen (barselsbidrag). Størrelsen af disse bidrag fremgår af Ankestyrelsen, Familieretsafdelingens, årlige indkomstoversigt for fastsættelse af børne- og ægtefællebidrag.

Er barnet født, forfalder bidragene til betaling straks ved afgørelsen. Hvis barnet ikke er født, bestemmer statsforvaltningen normalt, at bidragene forfalder til betaling ved barnets fødsel.

6.1.5. Dåbs- og navngivningsbidrag

6.1.5.1. Dåbsbidrag

En forælder kan ansøge statsforvaltningen om, at den anden forælder bliver pålagt at betale dåbsbidrag til barnet. Bidraget fastsættes til normalbidragets grundbeløb. Størrelsen af bidraget fremgår af Ankestyrelsen, Familieretsafdelingens, årlige indkomstoversigt for fastsættelse af børne- og ægtefællebidrag.

Der bliver som udgangspunkt fastsat et dåbsbidrag – også selvom bidragsbetalerens økonomiske forhold er dårlige. Statsforvaltningen afslår normalt kun at fastsætte dåbsbidrag, hvis bidragsbetaleren dokumenterer, at han/hun har betalt til udgifterne ved dåben efter aftale med bidragsmodtageren.

Er barnet ikke tidligere blevet døbt, kan der i forbindelse med barnets konfirmation udover et konfirmationsbidrag også fastsættes et dåbsbidrag, hvis dåben holdes adskilt fra konfirmationen, og dåben fejres særskilt. Hvis der i forbindelse med barnets navngivning tidligere blev fastsat et navngivningsbidrag, jf. punkt 6.1.5.2, kan der dog efter praksis ikke fastsættes et dåbsbidrag i forbindelse med en senere dåb. Var forældrene samlevende ved barnets navngivning, er der en formodning for, at begge forældre har opfyldt deres forsørgelsespligt i forbindelse med navngivningen. I denne situation kan der derfor efter praksis heller ikke i forbindelse med en senere dåb fastsættes et dåbsbidrag.

6.1.5.2. Navngivningsbidrag

Til barnets navngivning kan der på samme måde som ved dåb fastsættes et bidrag. Ovenstående om fastsættelse af dåbsbidrag gælder også ved fastsættelse af navngivningsbidrag.

6.1.6. Barnets indkomst

Barnets indkomst kan have betydning for størrelsen af et børnebidrag og et uddannelsesbidrag. Afhængig af størrelsen af barnets indkomst kan bidraget blive nedsat eller helt bortfalde.

Ankestyrelsen, Familieretsafdelingen, fastsætter hvert år vejledende indkomstbeløb for, hvornår et bidrag kan blive nedsat eller helt bortfalde på grund af barnets indkomst. Se Ankestyrelsen, Familieretsafdelingens, årlige indkomstoversigt for fastsættelse af børne- og ægtefællebidrag for de aktuelle vejledende indkomstbeløb.

Statsforvaltningen lægger vægt på barnets indkomst over en længere periode, medmindre der er tale om en nogenlunde fast aflønning. Statsforvaltningen lægger også vægt på, om barnet fremover må forventes at have en indkomst på samme niveau. Den omstændighed, at indkomsten i en kortere periode – f.eks. sommerferien – overstiger de vejledende indkomstbeløb, kan ikke i sig selv begrunde, at bidraget bliver nedsat eller helt bortfalder.

Da uddannelsesbidrag fastsættes fra barnets fyldte 18. år, er det barnets indkomstniveau efter det fyldte 18. år, der er afgørende.

Hvis barnet modtager børnepension enten fra bidragsmodtagerens eller bidragsbetalerens pension, bliver denne indkomst ikke medregnet som en del af barnets indkomst. Se mere om børnepensioner nedenfor under punkt 6.3.2.9.

6.1.7. Skatteforhold

I Ankestyrelsen, Familieretsafdelingens, årlige indkomstoversigt for fastsættelse af børne- og ægtefællebidrag er der taget hensyn til de danske skatteregler. Efter disse regler har bidragsbetaleren normalt skattefradrag for betalte børne- og ægtefællebidrag. Værdien af fradraget er omkring 1/3 af bidraget.

Bidraget er en betydelig større økonomisk belastning, hvis bidragsbetaleren ikke har mulighed for at fradrage bidraget i sin skattepligtige indtægt. Derfor tager statsforvaltningen hensyn til en eventuel manglende mulighed for skattefradrag.

Hvis der er grundlag for at fastsætte et forhøjet børnebidrag, vil det normalt skønsmæssigt blive nedsat med omkring 1/3, hvis bidragsbetaleren ikke har fradragsret.

Er der grundlag for skønsmæssigt at fastsætte bidraget lavere end ellers på grund af manglende fradragsret, bør et eventuelt procenttillæg efter nedsættelsen dog fastsættes til en almindelig anvendt procentsats.

Eksempel på nedsættelse:

Bidragsbetaleren kan efter sin indkomst pålægges at betale normalbidraget + 200 %. Da bidragsbetaleren ikke har skattefradrag for bidraget – enten fordi bidragsbetalerens indkomst er skattefri, eller fordi bidragsbetaleren bor i et land, hvor der ikke er mulighed for skattefradrag – fastsættes bidraget til normalbidraget + 100 %. Bidraget er nedsat med omkring 1/3, og dermed er der taget hensyn til den manglende fradragsret.
--

Da normalbidraget bliver anset som et minimumsbidrag, fastsætter statsforvaltningen som udgangspunkt ikke et lavere bidrag end normalbidraget, uanset om bidragsbetaleren har fradragsret eller ej.

6.2. Begyndelsestidspunkt ved børnebidrag

6.2.1. Førstegangsfastsættelse af børnebidrag

Bidragsbekendtgørelsens §§ 4-6, 9 og 10 indeholder regler om, fra hvilket tidspunkt et børnebidrag efter § 13, jf. § 14, stk. 1, i lov om børns forsørgelse som udgangspunkt fastsættes, når lovens betingelser for at fastsætte bidrag er opfyldt.

Som udgangspunkt fastsættes børnebidrag efter § 4 fra den relevante ændring i barnets forhold, der udløste ansøgningen om bidrag – den bidragsudløsende begivenhed. Dette forudsætter dog, at ansøgningen om fastsættelse af bidrag er indgivet inden 6 måneder (ansøgningsfrist) efter begivenheden.

Indgives ansøgningen senere end 6 måneder efter den bidragsudløsende begivenhed, fastsættes bidraget fra det tidspunkt, hvor statsforvaltningen modtog ansøgningen, jf. bekendtgørelsens § 9.

Det bemærkes, at hvis bidragsmodtageren indgiver en ansøgning, og sagen henlægges på grund af ansøgerens passivitet, hvorefter der indsendes en ny ansøgning, afgøres begyndelsestidspunktet som udgangspunkt på grundlag af den nye ansøgning. Der henvises i øvrigt til punkt 5.3 om processuel skadesvirkning.

Bekendtgørelsens § 10 giver mulighed for at fravige ovenstående. Dette er nærmere beskrevet i punkt 6.2.5.

Den bidragsudløsende begivenhed kan eksempelvis være:

- Barnets fødsel.
- Forældrenes samlivsophævelse.
- Ophør af forældrenes fælles økonomi, hvis denne er fortsat efter samlivsophævelsen.
- Ophør af forsørgelse af barnet eksempelvis gennem afholdelse af udgifter til barnet eller betaling af bidrag til bidragsmodtageren, herunder også ophør af en samværsordning, hvor barnet opholdt sig nogenlunde lige meget hos hver forælder.
- Barnets flytning fra den ene forælder til den anden eller tredjemands overtagelse af forsørgelsen af barnet, forudsat at kravet om "lovligt ophold" i § 18, stk. 2, i lov om børns forsørgelse er opfyldt.

Opregningen af bidragsudløsende begivenheder er ikke udtømmende. Andre lignende begivenheder kan således efter en konkret vurdering betragtes som bidragsudløsende begivenheder.

Det bemærkes dog, at følgende situationer ikke betragtes som bidragsudløsende begivenheder:

- Forældrenes separation eller skilsmisse.
- Afgørelsen af en sag om forældremyndighed over barnet eller om barnets bopæl, medmindre afgørelsen har betydning for vurderingen af, om barnet har »lovligt ophold« hos bidragsmodtageren, jf. lovens § 18, stk. 2.

Dette skyldes, at børnebidrag efter lov om børns forsørgelse fastsættes uden hensyntagen til forældrenes ægteskabelige status. Endvidere er fælles forældremyndighed over barnet ikke i sig selv til hinder for at fastsætte børnebidrag.

Som bidragsudløsende begivenhed betragtes heller ikke:

- Barnet holder op med at arbejde.
- Barnet/bidragsmodtageren kommer til Danmark eller får opholdstilladelse her.

Det bemærkes, at førstegangsfastsættelse af børnebidrag omfatter alle situationer, hvor der på ansøgningstidspunktet ikke er et fastsat eller aftalt børnebidrag. Dette gælder f.eks. også situationer, hvor statsforvaltningen tidligere har bestemt, at et bidrag skulle bortfalde på grund af barnets egne indtægter, eller når der efter aftale ikke skal betales børnebidrag, jf. punkt 6.3.2.8. Er ansøgningsfristen overskredet, fastsættes bidraget i disse situationer fra ansøgningstidspunktet, jf. bekendtgørelsens § 9.

I nogle situationer gælder der andre ansøgningsfrister. Det drejer sig om:

- Fastsættelse af bidrag i forbindelse med faderskabssager (se punkt 6.2.2)
- Uddannelsesbidrag (se punkt 6.2.3)
- Særlige bidrag til udgifter til barnets dåb, konfirmation, sygdom og begravelse eller anden særlig anledning, jf. § 15, stk. 1, i lov om børns forsørgelse (se punkt 6.2.8)
- Bidrag til dækning af udgifterne ved barnets fødsel samt til moderens underhold før og efter fødslen, jf. § 19, stk. 1, i lov om børns forsørgelse (se punkt 6.2.9)
- Bidrag til dækning af de ved en abort forvoldte udgifter, jf. § 19, stk. 2, i lov om børns forsørgelse (se punkt 6.2.9)

Endelig kan følgende forhold have betydning for afgørelsen om begyndelsestidspunktet:

- Bidragsbetaleren har ikke protesteret mod det ansøgte begyndelsestidspunkt (se punkt 6.2.4)
- Fravigelse af ansøgningsfristerne (se punkt 6.2.5)
- Aftaler om bidrag (se punkt 6.2.6)
- Bidragsbetaleren har afholdt forsørgelsesudgifter vedrørende barnet (se punkt 6.2.7)

6.2.2. Fastsættelse af bidrag i forbindelse med faderskabssager

Statsforvaltningen kan først træffe en afgørelse om børnebidrag, når faderskabet er fastslået, f.eks. ved indgivelse af en omsorgs- og ansvarserklæring, ved anerkendelse af faderskabet eller ved endelig dom.

Selvom en ansøgning om fastsættelse af børnebidrag er indgivet efter udløb af 6-måneders fristen i bekendtgørelsens § 4, fastsættes bidraget efter bekendtgørelsens § 5 fra barnets fødsel, når faderskabssagen er indledt i forbindelse med fødslen, og ansøgningen er indgivet inden 2 måneder efter faderskabssagens afslutning. Hvis faderskabssagen først afsluttes mere end 2 år efter barnets fødsel, fastsættes bidraget dog først fra faderskabssagens afslutning.

I forbindelse med behandlingen af faderskabssagen har moren mulighed for at ansøge om bidrag, selvom statsforvaltningen først kan træffe en afgørelse om bidrag, når faderskabet er fastslået. En sådan ansøgning er tilstrækkelig og betragtes som rettidig efter bekendtgørelsens § 5. Dette gælder også, selvom ansøgningen oprindeligt var rettet mod en anden mand end den mand, der ved sagens afslutning anses som far til barnet.

Sagsbehandlingstiden i faderskabssager kan variere meget, og i enkelte sager kan det vare længe, inden faderskabet endeligt kan fastslås. Selvom behandlingen af faderskabssagen har trukket ud, fastsættes bidraget normalt fra barnets fødsel, når ansøgningsfristen er overholdt. Dette gælder også, når faren ikke har været inddraget i sagen fra dens start, uanset årsagen til dette.

Når en faderskabssag ikke er indledt i forbindelse med barnets fødsel, fastsættes bidraget fra faderskabssagens afslutning, hvis ansøgningen er indgivet inden 2 måneder efter afslutningen af faderskabssagen, jf. bekendtgørelsens § 6. Denne situation kan f.eks. opstå, hvis barnet er født i udlandet, og faderskabet enten ikke er fastslået, eller det er fastslået på en måde, der ikke anerkendes efter dansk ret.

Indgives ansøgningen senere end 2 måneder efter afslutningen af en faderskabssag, fastsættes bidraget fra det tidspunkt, hvor statsforvaltningen modtog ansøgningen, jf. bekendtgørelsens § 9.

Det kan være hensigtsmæssigt, at statsforvaltningen orienterer moren om, at hun efter lov om børnetilskud og forskudsvis udbetaling af børnebidrag normalt har ret til særligt børnetilskud, når faderskabet til barnet ikke er fastslået, og at hun kan kontakte Udbetaling Danmark herom. Dette gælder også, når der er indledt en faderskabssag, der endnu ikke er afsluttet. Det særlige børnetilskud svarer til normalbidraget.

Hvis statsforvaltningen bestemmer, at faren ikke skal betale børnebidrag fra det tidspunkt, hvor moren har modtaget særligt børnetilskud, kan det også være hensigtsmæssigt, at statsforvaltningen orienterer hende om, at Udbetaling Danmark kun kan kræve tilskuddet tilbagebetalt, hvis betingelserne i børnetilskudslovens § 24, stk. 2, er opfyldt. Denne bestemmelse har følgende indhold: ”Har nogen mod bedre vidende uberettiget modtaget ydelser efter loven, skal det beløb, der med urette er modtaget, tilbagebetales.”

6.2.3. Uddannelsesbidrag

I relation til uddannelsesbidrag betragtes som bidragsudløsende begivenheder:

- Uddannelsens start.
- Barnets 18 års fødselsdag, hvis uddannelsen er påbegyndt forinden.

Efter bekendtgørelsens § 7 fastsættes bidraget fra denne begivenhed, hvis ansøgningen indgives inden 2 måneder derefter.

Indgives ansøgningen senere, fastsættes bidraget fra det tidspunkt, hvor statsforvaltningen modtog ansøgningen, jf. bekendtgørelsens § 9.

6.2.4. Bidragsbetaleren protesterer ikke mod det ansøgte begyndelsestidspunkt

Statsforvaltningen skal af egen drift påse, at ansøgningsfristerne i punkt 6.2.1-6.2.3 er overholdt. Er fristen overskredet, afslår statsforvaltningen at fastsætte bidraget fra det ansøgte tidspunkt, medmindre betingelserne for at overskride ansøgningsfristen er opfyldt, jf. punkt 6.2.5.

Ved overskridelse af ansøgningsfristen fastsættes således kun bidrag fra den bidragsudløsende begivenhed, hvis bidragsbetaleren positivt accepterer dette. Det kan derfor normalt ikke lægges til grund, at bidragsbetaleren er enig i begyndelsestidspunktet, blot fordi bidragsbetaleren ikke protesterer imod det ansøgte begyndelsestidspunkt.

Statsforvaltningen må i øvrigt kun pålægge bidragsbetaleren at betale bidraget fra det ansøgte tidspunkt, hvis betingelserne herfor er opfyldt.

Eksempel:

Moren ansøger 9 måneder efter samlivsophævelsen om bidrag fra dette tidspunkt. Hun giver ingen relevant forklaring på den sene ansøgning. Faren varsles om ansøgningen, herunder om at der er ansøgt om bidrag fra samlivsophævelsen.

Faren reagerer ikke på ansøgningen, eller han reagerer, men ikke specifikt i forhold til begyndelsestidspunktet.

Da den i punkt 6.2.1 nævnte 6 måneders ansøgningsfrist er overskredet, fastsættes bidraget ikke fra samlivsophævelsen, men først fra ansøgningstidspunktet.

6.2.5. *Fravigelse af ansøgningsfristerne*

Hvis der foreligger helt særlige omstændigheder, kan bidraget efter bekendtgørelsens § 10 fastsættes fra den bidragsudløsende begivenhed – f.eks. fra samlivsophævelsen – selvom ansøgningsfristerne i punkt 6.2.1-6.2.3 er overskredet.

Følgende begrundelser for at overskride ansøgningsfristen kan ikke danne grundlag for at fastsætte bidrag fra den bidragsudløsende begivenhed:

- Ukendskab til reglerne.
- Ukorrekt eller mangelfuld vejledning fra kommune eller anden offentlig myndighed.

Efter bekendtgørelsens § 10 kan statsforvaltningen afslå at fastsætte bidraget fra den bidragsudløsende begivenhed, selvom ansøgningsfristen er overholdt. Dette kan f.eks. være tilfældet, hvis ansøgeren på et tidligere tidspunkt har været særligt tilskyndet til at søge om bidrag.

6.2.6. *Aftale om bidrag*

En del forældre indgår aftaler om betaling af bidrag – skriftligt, men ofte også mundtligt. Som aftaler betragtes også situationer, hvor bidragsbetaleren har indvilget i at betale bidrag, selvom der ikke er indgået en udtrykkelig aftale herom.

Hvis bidragsbetaleren efterfølgende misligholder aftalen, og bidragsmodtageren som følge heraf ansøger statsforvaltningen om fastsættelse af bidrag, må statsforvaltningen tage stilling til aftalen.

Det er bidragsmodtageren, der skal bevise, at der er indgået en aftale. Hvis der er indgået en aftale udfærdiger statsforvaltningen en bidragsresolution om det aftalte bidrag fra det tidspunkt, hvor bidragsbetaleren ophørte med at betale bidraget i henhold til aftalen, også selvom ansøgningsfristen er overskredet. Ansøgningsfristerne i punkt 6.2.1-6.2.3 gælder således ikke, hvis parterne har indgået en aftale om bidraget.

Hvis der samtidig er søgt om ændring af det aftalte bidrag, og der er grundlag herfor, skal ændringstidspunktet afgøres efter de almindelige retningslinjer herfor, jf. punkt 6.3.

Der henvises i øvrigt til punkt 6.4 om aftaler om børnebidrag samt til TFA 2004.363 og TFA 2007.321.

6.2.7. *Bidragsbetaleren har afholdt forsørgelsesudgifter vedrørende barnet*

Da et bidrag normalt fastsættes med tilbagevirkende kraft fra den bidragsudløsende begivenhed eller fra ansøgningens modtagelse i statsforvaltningen, skal der ved fastsættelsen af bidraget tages hensyn til, om bidragsbetaleren har afholdt udgifter el.lign. vedrørende forsørgelsen af barnet i perioden fra bidragets begyndelsestidspunkt til tidspunktet for statsforvaltningens afgørelse. Dette sker ved et fradrag i det fastsatte bidrag. Det drejer sig især om udgifter til barnets daginstitution, skole m.v. Udgifter, der hænger direkte sammen med samværet, herunder transport, kan ikke dog fradrages.

Hvis bidragsbetaleren dokumenterer at have afholdt sådanne udgifter, skal statsforvaltningen afgøre, om der ved fastsættelsen af bidraget skal tages hensyn hertil. Statsforvaltningen kan derfor ikke overlade det til Udbetaling Danmark eller restanceindrivelsesmyndigheden (SKAT) at tage stilling til fradrag for forsørgelsesudgifter ved opkrævningen og inddrivelsen af bidraget.

Der henvises i øvrigt til punkt 4.2.1 om betydningen af fælles forældremyndighed.

Der tages som udgangspunkt ikke hensyn til udgifter, som er indgået eller vil kunne indgå i det økonomiske opgør (bodeling m.v.) mellem forældrene efter samlivsophævelse eller separation/skilsmissе, jf. TFA 2004.74 og TFA 2007.319/2.

Ligeledes tages der ikke hensyn til udgifter, som bidragsbetaleren i forvejen hæftede for. Det kan f.eks. dreje sig om udgifter vedrørende fast ejendom, som bidragsbetaleren er (med-)ejer af, også selvom bidragsmodtageren efter samlivsophævelsen har beboet ejendommen sammen med barnet.

Endelig tages der ikke hensyn til udgifter til barnet, der er afholdt inden samlivsophævelsen, også selvom udgifterne dækker tiden efter samlivsophævelsen.

Hvis bidragsbetaleren har afholdt udgifter vedrørende barnet, der kan fradrages i bidraget, og disse udgifter i hver måned skønsmæssigt overstiger bidragets størrelse, fastslår statsforvaltningen i afgørelsen, at bidraget for disse måneder er betalt.

Har bidragsbetaleren afholdt udgifter vedrørende barnet, der kan fradrages i bidraget, og disse udgifter i hver måned skønsmæssigt ikke overstiger bidragets størrelse, fratrækkes udgifterne i det fastsatte bidrag for den måned, som de vedrører.

Hvis et bidrag undtagelsesvist bliver fastsat med lang tilbagevirkende kraft, kan et fradrag for afholdte udgifter i stedet for gives som ét samlet skønsmæssigt fradrag i det forfaldne bidrag.

Eksempel på fradrag for udgifter måned for måned:

Bidragsmodtageren (moren) har bedt statsforvaltningen om, at bidragsbetaleren (faren) pålægges at betale normalbidraget til deres to børn fra samlivsophævelsen den 22. januar 2009.

Faren har oplyst til statsforvaltningen, at han den 3. januar 2009 har betalt for børnenes institutionspladser i januar med 2.100 kr. pr. barn. I februar 2009 har han betalt institutionspladsen for barn 1 med 2.100 kr., mens han for barn 2, kun har betalt halvdelen med 1.050 kr. (moren har betalt den anden halvdel). Faren har derudover oplyst, at han i marts 2009 har betalt forskellige regninger på den tidligere fælles ejendom.

Ved afgørelsen om bidraget ser statsforvaltningen bort fra farens betaling af børnenes daginstitution i januar, da betalingen er sket før samlivsophævelsen. Ligeledes ser statsforvaltningen bort fra udgifterne til den tidligere fælles ejendom, da faren i forvejen hæfter for disse udgifter.

Statsforvaltningen tager dog hensyn til farens betaling til børnenes daginstitution i februar, sådan at bidraget til barn 1 er betalt for februar måned, og at der gives et fradrag i bidraget til barn 2 for februar måned med 1.050 kr.

En afgørelse herom kan f.eks. udformes sådan:

”Faren pålægges at betale normalbidraget til barn 1 og barn 2 fra den 22. januar 2009. Bidraget til barn 1 for februar 2009 er betalt. Faren kan i bidraget til barn 2 for februar 2009 fradrage 1.050 kr.”

6.2.8. Særlige børnebidrag m.v. (§ 15 i lov om børns forsørgelse)

Efter § 15, stk. 1, i lov om børns forsørgelse kan der fastsættes særlige bidrag til udgifter til barnets dåb, konfirmation, sygdom og begravelse eller anden særlig anledning, herunder bidrag i anledning af barnets

navngivning og et såkaldt "beklædningsbidrag" til dækning af udgifterne til tøj, udstyr m.v., når barnet er kommet i konfirmationsalderen, men ikke skal konfirmeres.

Efter lovens § 15, stk. 2, kan sådanne bidrag kun fastsættes, hvis ansøgningen er indgivet inden 3 måneder efter udgiftens afholdelse, medmindre ansøgeren godtgør, at der foreligger en rimelig grund til overskridelse af denne frist.

I relation til beklædningsbidrag regnes ansøgningsfristen normalt fra det tidspunkt, hvor barnets klassekammerater konfirmeres.

En rimelig grund til overskridelse af fristen foreligger f.eks., hvis barnet døbes, inden faderskabet til barnet er fastslået. I så fald kan bidraget fastsættes, selvom der først søges om det ved afslutningen af faderskabssagen.

Statsforvaltningen skal af egen drift påse, at ansøgningsfristen er overholdt, jf. punkt 6.2.4. Er fristen overskredet, afslår statsforvaltningen at fastsætte bidraget, medmindre betingelserne for at overskride fristen er opfyldt.

6.2.9. Fødselsbidrag m.v. (§ 19 i lov om børns forsørgelse)

Efter § 19, stk. 1, i lov om børns forsørgelse kan statsforvaltningen pålægge faren at betale bidrag

- til udgifterne ved fødslen (fødselsbidrag) og
- til morens underhold 2 måneder før og 1 måned efter fødslen (barselsbidrag).

Efter bekendtgørelsens § 11 fastsættes disse bidrag normalt kun, hvis de tidsmæssige betingelser for at fastsætte almindeligt bidrag til barnet fra fødslen er opfyldt, jf. punkt 6.2.1, 6.2.2 og 6.2.5.

Der fastsættes dog fødselsbidrag m.v., selvom der ikke fastsættes børnebidrag fra fødslen, hvis dette ikke skyldes overskridelse af ansøgningsfristen, men at bidragsbetaleren har opfyldt sin løbende forsørgelsespligt (i en periode) efter fødslen.

Efter lovens § 19, stk. 2, kan statsforvaltningen pålægge den, der har eller kan have besvangret en kvinde, at udrede bidrag til de ved en abort forvoldte særlige udgifter.

Efter bekendtgørelsens § 12 fastsættes disse bidrag normalt kun, hvis ansøgningen er indgivet inden 2 måneder efter aborten.

Statsforvaltningen skal af egen drift påse, at disse ansøgningsfrister er overholdt, jf. punkt 6.2.4. Er fristen overskredet, afslår statsforvaltningen at fastsætte bidraget, medmindre betingelserne for at overskride fristen er opfyldt.

6.3. Ændring af børnebidrag

Statsforvaltningen kan efter § 16 i lov om børns forsørgelse til enhver tid ændre et bidrag, hvis der er grundlag herfor. Der stilles ikke krav om, at der skal være forandrede forhold.

Efter § 17 i lov om børns forsørgelse kan statsforvaltningen ændre en aftale om børnebidrag, hvis aftalen skønnes åbenbart ubillig, hvis forholdene væsentligt har forandret sig, eller hvis aftalen strider mod barnets tarv. Statsforvaltningen kan herefter fastsætte bidraget efter de almindelige retningslinjer. En aftale om bidrag tilsidesættes normalt som stridende mod barnets tarv, når bidragets størrelse er mindre end det bidrag, som statsforvaltningen ville have fastsat.

6.3.1. Ændring fra første forfaldsdag efter afgørelsen

En ændring af et bidrag har efter bidragsbekendtgørelsens § 14, stk. 1, som udgangspunkt virkning fra den første forfaldsdag efter den trufne afgørelse. Dette indebærer, at bidrag, der forfalder under statsforvaltningens eller Ankestyrelsen, Familieretsafdelingens, behandling af en sag om ændring af et bidrag, som udgangspunkt ikke ændres.

Ændringer omfatter både forhøjelse, nedsættelse og bortfald af bidrag.

Dette udgangspunkt bygger på en generel afvejning af parternes modsatrettede interesser. Der er i første række lagt vægt på et indrettelsessynspunkt. Parterne skal således kunne indrette deres økonomiske forhold på den trufne afgørelse om bidrag, indtil der er truffet afgørelse om at ændre dette bidrag. Bidragsmodtageren skal kunne regne med at modtage forfaldne bidrag, og bidragsbetaleren bør ikke kunne mødes med krav om efterbetaling (der henvises til grundsætningen om *condictio indebiti* i relation til underholdsforpligtelser).

I punkt 6.3.2 og 6.3.3 beskrives en række situationer, hvor dette udgangspunkt fraviges.

6.3.2. Ændring med tilbagevirkende kraft

Efter bidragsbekendtgørelsens § 14, stk. 2-4, og § 15 har en ændring af et bidrag i følgende situationer virkning fra et tidligere tidspunkt end den første forfaldsdag efter afgørelsen:

- Behandlingen af en ansøgning om ændring af et bidrag er trukket urimeligt længe ud på grund af forhold, der skyldes myndigheden eller modparten (se punkt 6.3.2.1)
- Bidragsbetalerens indtægt er faldet på grund af arbejdsledighed (se punkt 6.3.2.2)
- Nedsættelse eller bortfald af bidrag, der tilkommer det offentlige (se punkt 6.3.2.3)
- Barnet flytter fra den ene forælder til den anden (se punkt 6.3.2.4)
- Et barn, der har været anbragt uden for hjemmet, tager ophold hos bidragsbetaleren (se punkt 6.3.2.5)
- Bidragsmodtageren har ved en ansøgning om forskudsvis udbetaling af børnebidrag efter lov om børnetilskud og forskudsvis udbetaling af børnebidrag afgivet urigtige oplysninger om barnets indtægter (se punkt 6.3.2.6)
- Bidragsbetaleren anses ikke som far til barnet efter børneloven (se punkt 6.3.2.7)
- En aftale om ikke at skulle betale børnebidrag tilsidesættes (se punkt 6.3.2.8)
- Barnet modtager børnepension fra bidragsbetaleren (se punkt 6.3.2.9)
- En uddannelse er afsluttet eller i øvrigt ophører (se punkt 6.3.2.10)

Hvis der foreligger særlige omstændigheder, kan en ændring af et bidrag efter bekendtgørelsens § 14, stk. 4, have virkning fra et tidligere eller senere tidspunkt end efter stk. 1-3. Dette er beskrevet nærmere i punkt 6.3.2.11.

Ændring med tilbagevirkende kraft betyder ikke det samme i alle de nævnte situationer. Tidspunkterne for ændringerne i de forskellige situationer er nærmere beskrevet under de enkelte punkter.

Hvis en part ønsker at klage over en afgørelse om bidrag, er der en klagefrist på 4 uger. Denne klagefrist har betydning for anvendelsen af bestemmelserne i bekendtgørelsen om ændring af bidrag med tilbagevirkende kraft. Dette er beskrevet nærmere under punkt 8.1.

6.3.2.1. Lang sagsbehandlingstid

Et bidrag ændres efter bekendtgørelsens § 14, stk. 2, nr. 1, med tilbagevirkende kraft, hvis behandlingen af en ansøgning om ændring af et bidrag er trukket urimeligt længe ud på grund af forhold, der skyldes myndigheden eller modparten.

I sådanne situationer medfører hensynet til den part, som har ansøgt om ændring af bidraget, og som ikke har været medvirkende til, at afgørelsen først træffes efter forløbet af en lang sagsbehandlingstid, at ændringen tillægges tilbagevirkende kraft.

Der kan ikke opstilles generelle retningslinjer for, hvor lang sagsbehandlingstiden for en bidragssag må være. Det er derfor en konkret vurdering, om sagsbehandlingstiden har trukket så længe ud, at afgørelsen skal træffes med tilbagevirkende kraft.

I denne vurdering indgår eksempelvis sagens karakter, sagens samlede sagsbehandlingstid, forhold hos parterne og/eller statsforvaltningen, der har været medvirkende til at forlænge sagsbehandlingstiden, og om der i længere tid ikke er foretaget sagsskridt i sagen.

Hvis der er grundlag for at tillægge en ændring af bidraget tilbagevirkende kraft, sker dette med virkning fra første forfaldsdag efter det tidspunkt, hvor det burde have været muligt at afgøre sagen.

6.3.2.2. Lønnedgang på grund af arbejdsledighed

Hvis bidragsbetaleren mister sit arbejde, og bidragsevnen derfor forringes, har en afgørelse om nedsættelse eller bortfald af et bidrag efter bekendtgørelsens § 14, stk. 2, nr. 2, virkning fra første forfaldsdag efter det tidspunkt, hvor bidragsmodtageren blev orienteret om ansøgningen. Dette skyldes, at bidragsmodtageren i disse situationer normalt ikke har en berettiget forventning om fortsat at modtage det hidtidige bidrag.

Ændringen af bidraget har dog tidligst virkning fra første forfaldsdag efter det tidspunkt, hvor bidragsbetaleren blev arbejdsledig.

Ændring med tilbagevirkende kraft på grund af arbejdsledighed forudsætter, at bidragsbetaleren selv sørger for, at sagen kan behandles hurtigst muligt, ved f.eks. straks at indsende dokumentation for arbejdsledigheden i form af opsigelsesbrev, bevis for modtagelse af kontanthjælp eller for berettigelse til at modtage arbejdsløshedsdagpenge.

Ændring med tilbagevirkende kraft på grund af arbejdsledighed forudsætter også, at bidragsbetaleren ikke har en væsentlig indkomst fra andre indtægtskilder. Hvis bidragsbetaleren har mistet sit arbejde, men fortsat har en ikke uvæsentlig indkomst f.eks. fra en personlig virksomhed, vil det afhænge af en konkret vurdering af bidragsbetalerens samlede økonomiske forhold, hvorvidt en ændring kan ske med tilbagevirkende kraft efter bekendtgørelsens § 14, stk. 2, nr. 2.

6.3.2.3. Bidrag der tilkommer det offentlige

Ved nedsættelse eller bortfald af bidrag, der tilkommer det offentlige, er der ikke noget hensyn at tage til den pågældende myndigheds forventning om at modtage det fastsatte bidrag. Bidrag, der tilkommer det offentlige, nedsættes eller bortfalder derfor efter bekendtgørelsens § 14, stk. 2, nr. 3, fra det tidspunkt, hvor de forhold, som ændringen er begrundet i, indtrådte.

Der er i disse situationer ikke noget til hinder for at lade nedsættelsen/bortfaldet have virkning for tiden forud for ansøgningen om nedsættelse/bortfald af bidraget.

6.3.2.4. Barnet flytter fra den ene forælder til den anden

Hvis et barn flytter fra den ene forælder til den anden, bortfalder børnebidraget efter bekendtgørelsens § 14, stk. 2, nr. 4, fra første forfaldsdag efter flytningen, også selvom der først søges om bortfald efter dette tidspunkt.

Dette skyldes, at den forælder, der har haft barnet boende, ikke længere forsørger barnet i hjemmet efter flytningen og derfor heller ikke har en berettiget forventning om fortsat at modtage bidrag til barnet. Der henvises til § 18, stk. 2, i lov om børns forsørgelse, hvorefter det er den, der afholder udgifterne ved barnets forsørgelse, der har ret til at kræve bidrag fastsat og til at indkræve dette.

Det er en forudsætning for at lade et bidrag bortfalde på grund af barnets flytning, at der er tale om en egentlig flytning og ikke blot et kortere ferieophold. Hvis et kortere ophold udvikler sig til en egentlig flytning, får ændringen af bidraget først virkning fra første forfaldsdag efter det tidspunkt, hvor opholdet har ændret karakter. Der stilles ikke krav om, at der er tale om en varig flytning. En tidsbegrænset, men ikke kortvarig, flytning kan således også danne grundlag for bortfald af bidraget.

Flytter barnet på bidragets forfaldsdag, eksempelvis den 1. i måneden, bortfalder bidraget som udgangspunkt fra den næste forfaldsdag. Særlige omstændigheder kan dog føre til, at bidraget efter en konkret vurdering bortfalder fra den forfaldsdag, der er sammenfaldende med flyttedatoen.

6.3.2.5. Barn, der er anbragt uden for hjemmet, flytter hjem til bidragsbetaleren

Når et barn, der tidligere har været anbragt uden for hjemmet, flytter hjem til den tidligere bidragsbetaler, bortfalder dennes børnebidrag fra det tidspunkt, hvor kommunens forsørgelse af barnet ophørte, jf. bekendtgørelsens § 14, stk. 2, nr. 5.

Der er i disse situationer ikke noget hensyn at tage til den af forældrene, der ifølge bidragsdokumentet er berettiget til bidragene, idet vedkommende ikke har haft udgifter til forsørgelsen af barnet. Der henvises til Skarrildhus-beretningen 1999, side 14-15.

6.3.2.6. Bidragsmodtageren har ved en ansøgning om forskudsvis udbetaling af børnebidrag afgivet urigtige oplysninger om barnets indtægter

Statsforvaltningen kan – efter ansøgning – træffe afgørelse om bortfald eller nedsættelse af et børnebidrag, fordi barnet selv tjener penge. Afgørelsen herom træffes efter en konkret vurdering af, om – og i hvilket omfang – barnet må antages at kunne forsørge sig selv, jf. punkt 6.1.6.

Uanset størrelsen af barnets indtægter bortfalder børnebidraget normalt først fra første forfaldsdag efter afgørelsen.

Hvis bidragsmodtageren ikke har oplyst korrekt indtægt for barnet ved anmodning om forskudsvis udbetaling af normalbidraget efter lov om børnetilskud og forskudsvis udbetaling af børnebidrag, kan dette dog efter bekendtgørelsens § 14, stk. 2, nr. 6, medføre bortfald af bidraget med virkning fra det tidspunkt, hvor bidraget kunne være bortfaldet, hvis der var givet korrekte oplysninger.

6.3.2.7. Tidligere bidragsbetaler ikke får til barnet

Hvis det efter børneloven fastslås, at den angivne far alligevel ikke er far til barnet, bortfalder bidraget med virkning fra bidragsafgørelsens begyndelsestidspunkt. Der henvises til bekendtgørelsens § 14, stk. 2, nr. 7, og til TFA 2004.270.

Hvis moren har fået udlagt børnebidraget forskudsvist, vil der eventuelt kunne rejses tilbagebetalingskrav mod hende efter § 24, stk. 2, i lov om børnetilskud og forskudsvis udbetaling af børnebidrag.

Det er hensigtsmæssigt, at statsforvaltningen vejleder moren om, at hun normalt har ret til et særligt børnetilskud fra det tidspunkt, hvor det konstateres, at den tidligere bidragsbetaler ikke er far til barnet, og

indtil det tidspunkt, hvor det måtte blive fastslået, hvem der er far til barnet. Hun kan kontakte Udbetaling Danmark herom.

Når det oprindeligt fastsatte bidrag bortfalder med tilbagevirkende kraft, kan der opstå et tilbagesøgningskrav fra den hidtidige bidragsbetaler. Sådanne krav henhører under domstolene ved et civilt søgsmål.

6.3.2.8. Tilsidesættelse af en aftale om ikke at skulle betale børnebidrag

Hvis der er aftalt et bidrag, har ændringen af aftalen normalt først virkning fra første forfaldsdag efter afgørelsen, jf. udgangspunktet i bekendtgørelsens § 14, stk. 1, og punkt 6.3.1.

Skal der efter aftalen ikke betales noget bidrag, betragtes situationen derimod som en førstegangsfastsættelse af bidrag, således at bidraget som udgangspunkt fastsættes fra en bidragsudløsende begivenhed eller fra indgivelsen af ansøgningen om bidrag, jf. bekendtgørelsens § 14, stk. 2, nr. 8, sammenholdt med §§ 4 og 9. Dette er beskrevet i punkt 6.2.1. Hvis bidragsbetaleren efter aftalen har afholdt udgifter vedrørende barnet efter den bidragsudløsende begivenhed eller ansøgningen, skal der tages hensyn hertil, jf. punkt 6.2.7.

6.3.2.9. Børnepension

Pensionsudbetalinger, som tilfalder barnet (børnepension), og som stammer fra bidragsbetalerens pension, anses for at være en del af bidragsbetalerens forsørgelse af barnet. For så vidt angår børnepension, som stammer fra bidragsmodtagerens pension, henvises der til punkt 6.1.6 om barnets indkomst.

Overstiger børnepensionen fra bidragsbetalerens pension det bidrag, der ellers kunne være fastsat, bortfalder børnebidraget. Er bidraget højere end børnepensionen, nedsættes bidraget, således at bidragsbetaleren kun skal betale forskellen mellem pensionen og børnebidraget. Dette gælder også, selvom denne forskel er mindre end normalbidraget. Som udgangspunkt har afgørelsen om bortfald eller nedsættelse af børnebidrag i disse situationer virkning fra første forfaldsdag efter afgørelsen.

Udbetalingen af børnepension begynder først, når det er fastslået, at betingelserne herfor er opfyldt. I den forbindelse vil der ofte blive udbetalt børnepension med tilbagevirkende kraft til det tidspunkt, hvor den begivenhed hos bidragsbetaleren, der udløste pensionen, indtrådte.

Bidragsbetaleren kan derfor i en periode have ydet barnet dobbelt forsørgelse gennem dels børnebidraget og dels børnepensionen.

I disse situationer bortfalder eller nedsættes børnebidraget fra det tidspunkt, hvor børnepensionen har virkning. Dette forudsætter dog, at bidragsbetaleren ansøger om nedsættelse af bidraget med tilbagevirkende kraft inden 6 måneder efter det tidspunkt, hvor pensionen blev udbetalt. Der henvises til bekendtgørelsens § 14, stk. 3.

Ansøges der senere, har bortfaldet/nedsættelsen først virkning fra første forfaldsdag efter afgørelsen.

Børnebidrag bortfalder eller nedsættes kun på grund af barnets børnepension, hvis pensionen udbetales til bidragsmodtageren eller barnet, sådan at bidragsmodtageren kan anvende pensionen til barnets forsørgelse. Det er ikke nok, at bidragsbetaleren dokumenterer, at barnet er berettiget til børnepensionen.

Hvis forældre med fælles forældremyndighed ikke kan blive enige om udbetalingen af pensionen, kan statsforvaltningen efter værgemålslovens § 3, stk. 5, træffe afgørelse herom. Dette kan illustreres med følgende afgørelse:

TFA 2005.367:

Civilstyrelsen bestemte i en klagesag, at en børnepension på ca. 4.200 kr. om måneden skulle udbetales med 25 % til bidragsbetaleren, dog minimum det til enhver tid gældende normalbidrag, med 25 % til bidragsmodtageren, mens resten skulle indsættes på en børneopsparing tilhørende barnet.

6.3.2.10. Bortfald af uddannelsesbidrag, fordi uddannelsen afsluttes eller i øvrigt ophører

I bekendtgørelsens § 15 er det præciseret, at uddannelsesbidrag senest bortfalder fra det tidspunkt, hvor uddannelsen afsluttes eller opgives. Dette bør fremgå af bidragsresolutionen. Der henvises til Skarrildhusberetningen 1992, side 12-13.

6.3.2.11. Særlige omstændigheder

Som det fremgår af bekendtgørelsens § 14, stk. 1, har en ændring af et bidrag som udgangspunkt virkning fra første forfaldsdag efter den trufne afgørelse.

Dette udgangspunkt fraviges i nogle bestemte situationer, jf. bekendtgørelsens § 14, stk. 2 og 3, og § 15. således at en ændring af et bidrag i disse situationer har virkning fra et tidligere tidspunkt end den første forfaldsdag efter afgørelsen.

Der kan dog foreligge særlige omstændigheder i en sag, der efter bekendtgørelsens § 14, stk. 4, kan føre til, at en ændring af et bidrag har virkning fra et tidligere eller senere tidspunkt end efter stk. 1-3.

Særlige omstændigheder kan f.eks. foreligge, hvis en parts egne forhold har været medvirkende til, at en tidligere afgørelse er åbenbart urigtig. Det er udgangspunktet, at et bidrag ændres med tilbagevirkende kraft, når en tidligere afgørelse er åbenbart urigtig. Hvis en part selv har været medvirkende til, at den tidligere afgørelse er åbenbart urigtig, vil bidraget dog normalt kun blive ændret med virkning fra første forfaldsdag efter den nye afgørelse.

Ukendskab til regler og praksis – eksempelvis at man kan ansøge om bortfald af et børnebidrag på grund af barnets egen indkomst – kan som udgangspunkt ikke anses som en særlig omstændighed.

6.3.3. Ændring af bidrag når statsforvaltningen har genoptaget behandlingen af en påklaget afgørelse, eller når en påklaget afgørelse er hjemvist til fornyet behandling

Reglerne om ændring af bidrag under dette punkt hænger nøje sammen med klagefristen, jf. punkt 8.

I situationer, hvor en afgørelse er påklaget inden udløb af klagefristen, og statsforvaltningen har genoptaget behandlingen af den påklagede afgørelse, og i situationer, hvor Ankestyrelsen, Familieretsafdelingen, har hjemvist en påklaget afgørelse til fornyet behandling hos statsforvaltningen, finder de særlige regler om ændring af bidrag i bekendtgørelsens § 16 anvendelse.

6.3.3.1. Ændring fra første forfaldsdag efter afgørelsen

Hvis en afgørelse er påklaget inden for klagefristen, eller hvis Ankestyrelsen, Familieretsafdelingen, har hjemvist en påklaget afgørelse til fornyet behandling hos statsforvaltningen, og den påklagede afgørelse skal ændres, er det udgangspunktet, at en ændring af et bidrag har virkning fra første forfaldsdag efter den trufne afgørelse, jf. bekendtgørelsens § 16, stk. 1.

6.3.3.2. Urigtige eller ufyldstgørende oplysninger

Et bidrag ændres dog efter bekendtgørelsens § 16, stk. 2, nr. 1, med tilbagevirkende kraft, hvis den påklagede afgørelse er forkert, fordi en part har givet statsforvaltningen urigtige oplysninger eller har undladt at give relevante oplysninger under sagens behandling.

Det er uden betydning, om parten bevidst har afgivet urigtige eller ufyldstgørende oplysninger. Det er som udgangspunkt den part, som oplysningerne vedrører, der er den nærmeste til at bære risikoen for, at afgørelsen er forkert, fordi den er truffet på et urigtigt eller ufyldstgørende grundlag.

En ændring af bidraget i denne situation har som udgangspunkt virkning fra det tidspunkt, fra hvilket bidraget blev fastsat eller ændret ved den påklagede afgørelse.

Det bemærkes, at parterne under behandlingen af sagen bør orientere statsforvaltningen om relevante ændringer i deres forhold, f.eks. lønstigninger. Undlader en part dette, kan der være grundlag for at ændre bidraget med tilbagevirkende kraft. Dette skyldes, at den part, som oplysningerne vedrører, er den nærmeste til at bære risikoen for, at afgørelsen er urigtig, fordi den er truffet på et urigtigt eller ufyldstgørende grundlag. Denne part har ikke en berettiget forventning om at opretholde en afgørelse, når parten ved, at den er truffet på et forkert grundlag.

Når sagen er afgjort, har parterne ikke længere ”pligt” til at orientere statsforvaltningen eller hinanden om forandrede forhold.

6.3.3.3. En tidligere afgørelse er åbenbart urigtig

En ændring af et bidrag har tillige tilbagevirkende kraft, hvis den påklagede afgørelse er åbenbart urigtig, jf. bekendtgørelsens § 16, stk. 2, nr. 2.

Åbenbart urigtige afgørelser kan bl.a. skyldes væsentlige fejl ved anvendelsen af gældende regler og retningslinjer, som har betydning for afgørelsen:

- Misforståelse af eller manglende hensyntagen til relevante oplysninger
- Regnefejl
- Fejlskøn
- Vurderet bidragsevne på et forkert grundlag, f.eks. ved ikke at have inddraget årsindkomsten for parter med sæsonbetonet ansættelse (TFA 2000.71) eller ved at have lagt vægt på indtægter, som parten ikke længere har, eller som reelt ikke er indkomst, men ydes til dækning af udgifter.

Det er ikke en betingelse for ændring med tilbagevirkende kraft, at modparten burde have kunnet indse, at afgørelsen var åbenbart urigtig.

En ændring af bidraget i denne situation har som udgangspunkt virkning fra det tidspunkt, fra hvilket det blev fastsat eller ændret ved den omhandlede åbenbart urigtige afgørelse.

6.3.3.4. Lang sagsbehandlingstid

Derudover har en ændring af et bidrag tilbagevirkende kraft, hvis behandlingen af den påklagede afgørelse er trukket urimeligt længe ud på grund af forhold, der skyldes statsforvaltningen eller modparten, jf. bekendtgørelsens § 16, stk. 2, nr. 3.

I sådanne situationer medfører hensynet til den part, som har påklaget afgørelsen, og som ikke har været medvirkende til, at den nye afgørelse først træffes efter forløbet af en lang sagsbehandlingstid, at ændringen tillægges tilbagevirkende kraft.

Der kan ikke opstilles generelle retningslinjer for, hvor lang sagsbehandlingstiden for en bidragssag må være. Det er derfor en konkret vurdering, om sagsbehandlingstiden har trukket så længe ud, at afgørelsen skal træffes med tilbagevirkende kraft.

I denne vurdering indgår eksempelvis sagens karakter, sagens samlede sagsbehandlingstid, forhold hos parterne og/eller statsforvaltningen, der har været medvirkende til at forlænge sagsbehandlingstiden, og om der i længere tid ikke er foretaget sagsskridt i sagen.

Hvis der er grundlag for at tillægge en ændring af bidraget tilbagevirkende kraft, sker dette med virkning fra første forfaldsdag efter det tidspunkt, hvor det burde have været muligt at afgøre sagen.

6.3.3.5. Særlige omstændigheder

Hvis der foreligger særlige omstændigheder, har en ændring af et bidrag, jf. bekendtgørelsens § 16, stk. 3, virkning fra et tidligere eller senere tidspunkt end efter stk. 1 og 2.

Særlige omstændigheder kan f.eks. foreligge, hvis en parts egne forhold har været medvirkende til, at en tidligere afgørelse er åbenbart urigtig. Det er udgangspunktet, at et bidrag ændres med tilbagevirkende kraft, når en tidligere afgørelse er åbenbart urigtig. Hvis en part selv har været medvirkende til, at den tidligere afgørelse er åbenbart urigtig, vil bidraget dog normalt kun blive ændret med virkning fra første forfaldsdag efter den nye afgørelse.

6.4. Aftaler om børnebidrag

Statsforvaltningen kan efter § 16 i lov om børns forsørgelse til enhver tid ændre et bidrag, hvis der er grundlag for det.

Efter § 17 i lov om børns forsørgelse kan statsforvaltningen dog kun ændre en aftale om børnebidrag, hvis aftalen skønnes åbenbart ubillig, hvis forholdene væsentligt har forandret sig, eller hvis aftalen strider mod barnets tarv. Er dette tilfældet, kan statsforvaltningen herefter fastsætte bidraget efter de almindelige retningslinjer. En aftale om bidrag tilsidesættes normalt som stridende mod barnets tarv, når bidragets størrelse er mindre end det bidrag, som statsforvaltningen ville have fastsat.

Der henvises til vejledning af 2. november 2007 om aftaler om børnebidrag.

6.4.1. Bidragsaftalers bindende virkning

Hvis der er indgået en gyldig og bindende aftale om bidrag, skal statsforvaltningen lægge aftalen til grund ved behandlingen af en efterfølgende sag om bidraget.

Det er uden betydning, om aftalen er mundtlig eller skriftlig, og gyldigheden af en bidragsaftale afhænger ikke af, om den direkte eller indirekte er ”godkendt” af en bidragsmyndighed, f.eks. ved notering i en protokol fra en vilkårsforhandling eller ved udfærdigelse af et bidragsdokument (en resolution). En aftale om bidrag kan også indgås ved stiltiende aftale. Der henvises til TFA 2007.171, TFA 2007.410/1-2 og TFA 2007.320.

Hvis aftalen kun er indgået mundtligt, er parterne ikke altid klar over, at aftalen kan have betydning for bidragssagen. Fremgår det af sagen, at parterne måske har indgået en aftale om bidraget, skal statsforvaltningen i fornødent omfang vejlede parterne, sådan at aftaleproblematikken kan blive inddraget i sagen.

Ofte indgås aftaler om bidrag i forbindelse med samlivsophævelsen. Sådanne aftaler kan have karakter af ”ramme-aftaler”, som går ud på, at den af forældrene, der ikke bor sammen med barnet, skal bidrage til

barnets forsørgelse på en endnu ikke fastlagt måde. Hvis bopælsforælderen ikke mener, at den anden forælder opfylder sin forsørgelsespligt i henhold til aftalen, kan bopælsforælderen anmode statsforvaltningen om at fastsætte bidrag.

6.4.2. *Bevisbyrden ved aftaler om bidrag*

I nogle sager er parterne uenige om, hvorvidt der overhovedet er indgået en aftale om bidrag. Sådanne spørgsmål afgøres efter almindelige aftaleretlige regler, herunder spørgsmål om bevisbyrde og bevisvurdering.

Det afgørende vil i mange sager være, hvem af parterne der bærer bevisbyrden for, at der er indgået en aftale.

Som udgangspunkt er det den part, der fremsætter påstand om, at der er indgået en aftale, som har bevisbyrden.

Bevisbyrden kan søges løftet på mange forskellige måder. Ud over skriftlige aftaler kan der f.eks. fremlægges korrespondance, kontoudtog og lignende. Samtidig bør statsforvaltningen opfordre parterne til at fremkomme med en nøje beskrivelse af de omstændigheder, hvorunder det hævdes, at der blev indgået en aftale.

En parts påstand om, at der foreligger en aftale, bør forelægges for modparten med opfordring til at kommentere påstanden, inden sagen afgøres.

Bevisbyrdereglerne og fremgangsmåden ved sagens oplysning anvendes på tilsvarende vis ved påstande om, at en bidragsaftale eller -afgørelse efterfølgende er blevet ændret ved aftale.

Hvis parterne indgår en aftale om bidrag på et møde i statsforvaltningen, er det vigtigt, at statsforvaltningen noterer indholdet af aftalen i et mødereferat. Herved kan man undgå senere bevismæssige problemer og derved medvirke til, at der ikke efterfølgende opstår uenighed om aftalen og dens indhold. Hvis der er særlige forudsætninger for eller betingelser knyttet til aftalen, bør disse også noteres.

6.4.3. *Fortolkning og udfyldning af aftaler om bidrag*

Fortolkningen af aftaler om bidrag sker efter almindelige aftaleretlige fortolkningsregler og principper, der i korte træk gennemgås i det følgende:

- Er aftalen skriftlig, må fortolkningen tage udgangspunkt i aftalens ordlyd.
- Bidragsaftaler er ofte ensidigt begunstigende for den ene af parterne, f.eks. hvor den ene part påtager sig at betale et større bidrag, end parten ellers ville være forpligtet til. I disse tilfælde kan der være anledning til at fortolke aftalen indskrænkende.
- Er aftalen alene skrevet af den ene part, kan den i tvivlstilfælde fortolkes mod den, der har skrevet aftalen, navnlig hvis aftalen er skrevet af den ene parts advokat, og den anden part ikke har været repræsenteret ved advokat.
- Disse fortolkningsregler modificeres under tiden af en rimelighedsregel, sådan at en aftale fortolkes i overensstemmelse med det mest rimelige resultat, navnlig når flere fortolkningsmomenter trækker i hver sin retning.

Der er formodentlig i praksis en tendens til at fortolke og udfylde aftaler om bidrag i overensstemmelse med reglerne i lov om børns forsørgelse og den deraf følgende praksis. Retsstillingen ifølge aftalen kan dermed som udgangspunkt kun antages at medføre en fravigelse fra, hvad der ellers ville være gældende, hvis dette klart fremgår af aftalen.

6.4.4. Tilsidesættelse af aftaler om bidrag

En gyldig aftale kan som udgangspunkt ikke tilsidesættes. Dette gælder også for aftaler om bidrag.

På børnebidragsområdet er adgangen til at tilsidesætte bidragsaftaler dog noget videre, end hvad der almindeligvis gælder for andre formueretlige aftaler.

Dette skyldes, at mange bidragsaftaler kun skal gælde "indtil videre", fordi parterne kan have svært ved at overskue konsekvenserne af en fast aftale på længere sigt. Det kan især være vanskeligt at formulere ændringskriterier, der tager højde for alle situationer.

Endvidere er kriterierne i § 17 i lov om børns forsørgelse for at tilsidesætte en aftale noget lempeligere, end hvad der ville følge af almindelige aftaleretlige principper. Der henvises især til muligheden for at tilsidesætte en aftale, fordi "forholdene væsentligt har forandret sig".

Imidlertid er der grund til at være opmærksom på, at de almindelige aftaleretlige ugyldighedsregler og lignende også gælder aftaler om bidrag, der dermed f.eks. kan tilsidesættes

- på grund af manglende evne til at handle fornuftsmæssigt (værgemålslovens § 46),
- på grund af tvang (aftalelovens §§ 28 og 29)
- på grund af vildfarelse (aftalelovens § 32), eller
- som følge af urigtige eller bristende forudsætninger.

Endvidere kan en bidragsaftale ændres eller tilsidesættes helt eller delvist efter aftalelovens § 36, hvis det vil være urimeligt eller i strid med redelig handlemåde at gøre den gældende. Der kan ved denne vurdering tages hensyn til forholdene ved aftalens indgåelse, aftalens indhold og senere indtrufne omstændigheder.

Hvis en aftale tilsidesættes efter § 17 i lov om børns forsørgelse eller § 36 i aftaleloven, vil bidraget efter de almindelige retningslinjer normalt først blive fastsat/ændret med virkning fra første forfaldsdag efter statsforvaltningens afgørelse.

Erklæres en aftale derimod ugyldig, f.eks. på grund af tvang, vil det medføre bortfald af det aftalte bidrag med tilbagevirkende kraft.

6.4.5. Forudsætninger for en aftale om bidrag

Som begrundelse for at søge en bidragsaftale tilsidesat og bidraget nedsat påberåber parterne sig ofte, at der var særlige forudsætninger for aftalen, og at disse er bristet.

I sådanne sager skal det først klarlægges, om der var særlige forudsætninger for aftalen. I bekræftende fald skal det derefter vurderes, om forudsætningerne for aftalen er forandret i en sådan grad, at dette kan begrunde ændring af aftalen. Også her skal man have bevisbyrdereglerne for øje.

6.4.6. Bidrag til specifikke formål

Beslægtet med spørgsmål om forudsætninger for en bidragsaftale er de situationer, hvor en del af bidraget er øremærket til et bestemt formål, f.eks. betaling af kontingent til idrætsforening eller anden fritidsaktivitet eller betaling af udgifter til barnets skolegang på en privat skole.

Hvis et sådant formål med bidraget bortfalder, f.eks. fordi barnet ophører med den omhandlede fritidsaktivitet eller skifter skole, bortfalder også den del af bidraget, der var øremærket til formålet. Hvis der ifølge aftalen var en klar sammenhæng mellem bidraget og den omhandlede aktivitet, må nedsættelsen

af bidraget som udgangspunkt have virkning fra det tidspunkt, hvor aktiviteten ophørte – eller i praksis første forfaldsdag herefter.

Spørgsmålet om nedsættelse af bidraget i sådanne situationer vil typisk først blive forelagt for statsforvaltningen, når aktiviteten er ophørt.

Der kan i så fald blive tale om at nedsætte bidraget med tilbagevirkende kraft. Dette kræver ikke, at de almindelige kriterier herfor er opfyldt, da afgørelsen om, fra hvilket tidspunkt bidraget skal nedsættes, bygger på en fortolkning af aftalen.

Det kan imidlertid være vanskeligt at afgøre, om et beløb er så nært knyttet til et bestemt formål, at pligten til at betale beløbet er betinget af, at formålet stadig er aktuelt, eller om der er tale om et generelt forhøjet bidrag. Der henvises til afsnit. 6.4.3. om fortolkning og udfyldning af aftaler om bidrag.

6.4.7. Aftaler om ikke at skulle betale børnebidrag eller om at betale lavere bidrag, end det ellers ville være blevet fastsat til

Aftaler om, at der ikke skal betales noget børnebidrag, eller om, at der skal betales et lavere børnebidrag, end det ellers ville være blevet fastsat til, forekommer jævnligt.

I bemærkningerne til § 17 i lov om børns forsørgelse beskrives denne situation sådan:

”En aftale, hvorefter der skal betales et beløb, der ligger væsentlig under, hvad den pågældende mand skulle betale, såfremt bidraget var fastsat af overøvrigheden, bør således i almindelighed tilsidesættes som stridende mod barnets tarv.”

En aftale om, at der ikke skal betales børnebidrag eller om, at der skal betales et lavere bidrag, end det ellers ville være blevet fastsat til, kan således som udgangspunkt uden videre tilsidesættes.

En aftale om ikke at betale bidrag eller om kun at betale et mindre bidrag kan imidlertid skyldes, at bidragsbetaleren på anden måde deltager i forsørgelsen af barnet eller har ydet et engangstilskud til forsørgelsen. Sådanne forhold skal undersøges, inden der træffes afgørelse om at tilsidesætte aftalen.

Det skal i den forbindelse understreges, at bidrag til forsørgelsen af et barn efter aftale kan ske på mange forskellige måder og ikke kun ved overførsel af pengebeløb. Det er dog bidragsbetaleren, der skal godtgøre, at en økonomisk disposition til fordel for bidragsmodtageren er sket som et led i forsørgelsen af barnet.

7. Sager om bidrag efter lov om ægteskabets retsvirkninger og lov om ægteskabs indgåelse og opløsning

7.1. Vejledende retningslinjer for fastsættelse af ægtefællebidrag

7.1.1. Ægtefællers forsørgelse

Hvis der er grundlag for at pålægge en ægtefælle at betale bidrag til den anden ægtefælle, skal der tages stilling til bidragets størrelse. Dette afgøres efter nedenstående retningslinjer.

Ankestyrelsen, Familieretsafdelingen, udsender hvert år en indkomstoversigt for det kommende år for fastsættelse af børne- og ægtefællebidrag. Denne oversigt indeholder bl.a. vejledende indkomstbeløb for, hvornår der fastsættes ægtefællebidrag. Størrelsen af ægtefællernes indkomster har også betydning for, hvor stort et bidrag der bliver fastsat. Det afgørende er ægtefællernes fremtidige indkomstniveau.

7.1.2. Lav indkomst hos bidragsbetaleren

Hvis bidragsbetaleren har en lav indkomst, vil statsforvaltningen normalt ikke fastsætte et bidrag eller fastsætte et lavere bidrag, da bidragsbetaleren skal have mulighed for at forsørge sig selv. Se Ankestyrelsen, Familieretsafdelingens, årlige indkomstoversigt for fastsættelse af børne- og ægtefællebidrag.

7.1.3. Bidragsmodtagerens behov for bidrag m.v.

7.1.3.1. "Bidragsloftet"

Har bidragsmodtageren en mellemindkomst eller en høj indkomst, har han/hun ikke et rimeligt behov for bidrag. Se Ankestyrelsen, Familieretsafdelingens, årlige indkomstoversigt for fastsættelse af børne- og ægtefællebidrag.

7.1.3.2. Bidragsmodtageren har indledt et ægteskabslignende forhold

Der fastsættes ikke bidrag, og et fastsat bidrag bortfalder, hvis bidragsmodtageren har indledt et ægteskabslignende samlivsforhold med en ny partner. Hvis bidragsmodtageren således flytter sammen med en ny partner, bortfalder bidraget, hvis bidragsbetaleren ansøger statsforvaltningen herom.

I sager, hvor bidragsmodtageren og tredjemand (kæreste) ikke bor sammen, kan bidraget kun bortfalde i den helt særlige situation, at der mellem bidragsmodtageren og tredjemand er et forhold, der skønnes at indebære et sådant personligt og økonomisk interessefællesskab, at forholdet – uanset at bidragsmodtageren og tredjemand efter det oplyste bor hver for sig – kan sidestilles med et forhold, hvor parterne har fælles bopæl. Det indgår bl.a. i vurderingen heraf, om bidragsmodtageren og tredjemand har indrettet sig sådan, at der er sket en hel eller delvis sammenblanding af deres økonomiske interesser.

7.1.3.3. Kortvarigt ægteskab

Ved en afgørelse om bidrag under ægteskabet efter reglerne i retsvirkningsloven kan der tages hensyn til et kortvarigt ægteskab. Dette kan medføre, at der ikke fastsættes et bidrag, eller at bidraget fastsættes lavere end ellers – eksempelvis sådan at bidraget fastsættes til 1/3 eller 2/3 af det bidrag, man ellers ville fastsætte efter de vejledende retningslinjer.

Efter praksis vil et ægteskab på ca. 3-4 år som udgangspunkt kunne anses som kortvarigt. Et længerevarende forudgående samliv vil dog kunne indgå ved vurderingen af, om bidraget skal fastsættes lavere end det bidrag, man ellers ville fastsætte efter de vejledende retningslinjer.

7.1.3.4. Bidragsmodtageren har udvist passivitet (indrettelseshensyn)

Hvis bidragsmodtageren i en længere periode (flere år) har undladt at ansøge om fastsættelse eller forhøjelse af bidrag, kan denne passivitet efter praksis medføre, at der ikke fastsættes bidrag, eller at bidraget fastsættes lavere end ellers.

Der henvises til Skarrildhus 1991, punkt B.a. 2.

7.1.4. Betydningen af bidragsbetalerens indkomst

Hvis bidragsbetaleren har en meget høj indkomst, kan der efter en konkret vurdering være grundlag for at fastsætte bidrag, selvom bidragsmodtagerens samlede indkomst derved overstiger det aktuelle vejledende indkomstbeløb. Se Ankestyrelsen, Familieretsafdelingens, årlige indkomstoversigt for fastsættelse af børne- og ægtefællebidrag.

7.1.5. Fastsættelse af ægtefællebidrag

Hvis der er grundlag for at fastsætte et bidrag, vil statsforvaltningen efter praksis fastsætte bidraget til omkring 1/5 af forskellen mellem ægtefællernes indkomster. Bidragsbetalerens samlede underholdsforpligtelser til børn og ægtefælle vil dog normalt ikke kunne overstige 1/3 af indkomsten.

Et bidrag vil skønmæssigt normalt blive fastsat til et beløb i hele tusinde og med månedsvi forfald forud – eksempelvis 2.000 kr. om måneden.

Da bidragsbetalerens eventuelle nye ægtefælle eller samlever ikke har forsørgelsespligt over for bidragsbetalerens tidligere ægtefælle, medregner statsforvaltningen ikke en ny ægtefælle eller samlevers økonomiske forhold ved vurderingen af bidragets størrelse.

7.1.6. Lav indkomst hos bidragsmodtageren

Når statsforvaltningen fastsætter et bidrag, der svarer til omkring 1/5 af forskellen mellem ægtefællernes indkomster, er det baseret på den typiske situation, hvor begge ægtefæller har en indkomst af en vis størrelse.

Hvis bidragsmodtageren ikke har nogen indkomst eller kun har en lav indkomst, vil dette medføre, at der bliver fastsat et bidrag, der er uforholdsmæssigt belastende for bidragsbetaleren. Derfor tillægger man bidragsmodtageren en fiktiv indkomst ved beregningen af bidragets størrelse. Størrelsen af denne fiktive indkomst fremgår af Ankestyrelsen, Familieretsafdelingens, årlige indkomstoversigt for fastsættelse af børne- og ægtefællebidrag.

Efter lov om aktiv socialpolitik bliver kontanthjælp ikke betragtet som en indkomst, da kontanthjælp er subsidier i forhold til et ægtefællebidrag. I en sådan situation vil bidragsmodtagerens indkomst skulle anses for at være 0 kr., da et ægtefællebidrag vil blive modregnet i kontanthjælpen.

Den fiktive indkomst gælder ikke i forhold til vurderingen af bidragsmodtagerens bidragsbehov ("bidragsloftet"), jf. ovenfor under punkt 7.1.3.1.

7.1.7. Ægtefællernes udgifter til børn m.v.

Udgifter til forsørgelse af en tidligere ægtefælle anses for at gå forud for andre udgifter. Efter praksis har ægtefællernes andre udgifter derfor yderst sjældent betydning ved fastsættelse af størrelsen af et ægtefællebidrag.

Ved vurderingen af ægtefællebidragets størrelse tager statsforvaltningen dog hensyn til de udgifter, bidragsbetaleren har til sine børn. Se nærmere herom under punkt 6.1.1.2.

De udgifter til børn, som statsforvaltningen tager hensyn til, er efter praksis normalt det beløb, bidragsbetaleren er pålagt eller kan blive pålagt at betale i børne- eller uddannelsesbidrag.

Udgifterne til børn bliver fratrukket i bidragsbetalerens indkomst, inden statsforvaltningen vurderer bidraget efter de normale retningslinjer.

7.1.8. Skatteforhold

I Ankestyrelsen, Familieretsafdelingens, årlige indkomstoversigt for fastsættelse af børne- og ægtefællebidrag er der taget hensyn til de danske skatteregler. Efter disse regler har bidragsbetaleren normalt skattefradrag for betalte børne- og ægtefællebidrag. Værdien af fradraget er omkring 1/3 af bidraget.

Bidraget er en betydelig større økonomisk belastning, hvis bidragsbetaleren ikke har mulighed for at fradrage bidraget i sin skattepligtige indtægt. Derfor tager statsforvaltningen hensyn til en eventuel manglende mulighed for skattefradrag.

Et ægtefællebidrag vil normalt skønsmæssigt blive nedsat med omkring 1/3, hvis bidragsbetaleren ikke har fradragsret.

Bidraget vil også i denne situation skønsmæssigt normalt blive fastsat til et beløb i hele tusinde eksempelvis 1.000 kr. om måneden.

Hvis bidraget allerede er nedsat på grund af bidragsmodtagerens egen indkomst ("bidragsloftet"), vil bidraget kun blive nedsat, hvis en nedsættelse med omkring 1/3 medfører, at bidraget kan fastsættes lavere end ved brug af "bidragsloftet".

7.1.9. Aftrapning af ægtefællebidrag

Efter § 50, stk. 1, i lov om ægteskabs indgåelse og opløsning vil der normalt ikke blive pålagt bidragspligt i mere end 10 år, medmindre der foreligger særlige omstændigheder.

Afhængig af bidragspligtens længde vil et bidrag efter omstændighederne kunne aftrappes og senere bortfalde.

Er der **efter** den 1. oktober 1989 truffet bestemmelse om tidsubegrænset bidragspligt, vil statsforvaltningen efter ansøgning lade bidraget aftrappe og senere bortfalde, når der er betalt bidrag i en periode, der overstiger samlivets varighed.

Hvis der **efter** den 1. oktober 1989 er truffet bestemmelse om tidsbegrænset bidragspligt i en periode på mere end 10 år, vil spørgsmålet om aftrapning og bortfald blive behandlet på samme måde, som hvis der var fastsat tidsubegrænset bidragspligt.

Er der **efter** den 1. oktober 1989 truffet bestemmelse om bidragspligt i 10 år eller mindre, vil bidraget ikke kunne aftrappes.

Hvis der **før** den 1. oktober 1989 er truffet bestemmelse om bidragspligt, gælder ovenstående retningslinjer ikke. Retningslinjerne for aftrapning af disse bidrag fremgår af nedenstående cirkulæreskrivelse.

Der henvises generelt til cirkulæreskrivelse af 26. september 1989 om fremtidig praksis med hensyn til aftrapning af ægtefællebidrag.

7.2. Begyndelsestidspunkt ved ægtefællebidrag

I sager om ægtefællebidrag betragtes separation, skilsmisse, samlivsophævelse og ophør af forsørgelse som bidragsudløsende begivenheder.

Efter bekendtgørelsens § 8 fastsættes bidraget som udgangspunkt kun fra den bidragsudløsende begivenhed, hvis ansøgningen er indgivet inden 2 måneder efter dette tidspunkt.

Dette gælder ægtefællebidrag både efter ægteskabsloven og retsvirkningsloven.

Indgives ansøgningen senere end to måneder efter den bidragsudløsende begivenhed, fastsættes bidraget fra det tidspunkt, hvor statsforvaltningen modtog ansøgningen om bidrag, jf. bekendtgørelsens § 9.

Ligesom ved børnebidrag omfatter førstegangsfastsættelse af ægtefællebidrag alle situationer, hvor der på ansøgningstidspunktet ikke er et fastsat eller aftalt bidrag, jf. punkt 6.2.1. Dette gælder også tilfælde, hvor

statsforvaltningen har fastsat eller nedsat bidraget til 0 kr. Er ansøgningsfristen overskredet, fastsættes bidraget efter bekendtgørelsens § 9 fra ansøgningstidspunktet, også selvom ansøgningen først indgives flere år efter f.eks. skilsmissen.

De forhold, der efter punkt 6.2.4-6.2.7 kan have betydning for afgørelsen i sager om børnebidrag vedrørende begyndelsestidspunktet og evt. fradrag for udgifter til forsørgelse, gælder også for ægtefællebidrag.

Hvis en byretsdom om pligten til at betale ægtefællebidrag er indbragt for landsretten, er afslutningen af landsretssagen den bidragsudløsende begivenhed. Bidraget fastsættes derfor fra dette tidspunkt, hvis ansøgningen om bidrag er indgivet inden to måneder efter sagens afslutning. Har landsretten bestemt, at bidragspligten skal gælde fra byretsdommen, fastsættes bidraget dog fra dette tidspunkt, medmindre der allerede er fastsat bidrag for denne periode efter retsvirkningslovens § 6.

7.3. Ændring af ægtefællebidrag

7.3.1. Fastsatte ægtefællebidrag

Efter ægteskabslovens § 53, stk. 2, kan statsforvaltningen ændre et fastsat ægtefællebidrag, ”hvis omstændighederne taler herfor”, og efter retsvirkningslovens § 8 kan statsforvaltningen ”til enhver tid på begæring af en ægtefælle ændre sin bestemmelse, når forholdene væsentligt har forandret sig”.

7.3.2. Aftalte ægtefællebidrag

Ægtefæller kan selv aftale bidragets størrelse.

En aftale om ægtefællebidragets størrelse har væsentlig betydning for statsforvaltningens behandling af sager om ægtefællebidrag. Hvis en part under behandlingen af en sag oplyser, at der er indgået aftale om ægtefællebidrag, skal statsforvaltningen altid undersøge dette nærmere.

Efter § 52 i lov om ægteskabs indgåelse og opløsning kan en aftale om pligten til at betale ægtefællebidrag eller en aftale om størrelsen af et ægtefællebidrag kun ændres ved dom, såfremt det på grund af væsentligt forandrede forhold vil være åbenbart urimeligt at opretholde aftalen. Dette betyder blandt andet, at statsforvaltningen ikke har mulighed for at ændre en aftale om bidragets størrelse, medmindre det klart fremgår af aftalen, at statsforvaltningen skal kunne ændre størrelsen af bidraget.

Hvis et ægtefællebidrag efter lov om ægteskabs indgåelse og opløsning alene er aftalt ”indtil videre”, antages det dog, at statsforvaltningen som udgangspunkt har hjemmel til at ændre det. Det er dog en betingelse, at der er forløbet nogen tid siden aftalens indgåelse, eller at der er sket væsentlige ændringer i forhold til parternes situation ved aftalens indgåelse. Vurderingen af, hvornår en ”indtil videre”-aftale kan ændres alene under hensyn til den tid, der er gået siden aftalens indgåelse, beror på et konkret skøn. Efter praksis skal der normalt være gået ikke under et halvt år siden aftalens indgåelse, før der kan blive tale om at ændre en ”indtil videre”-aftale alene under hensyn til tiden. Der henvises til Skarrildhus 1996, punkt B.a. 2.

Aftalte ægtefællebidrag efter lov om ægteskabets retsvirkninger kan ændres af statsforvaltningen, hvis aftalen skønnes åbenbart ubillig, eller hvis forholdene væsentlig har forandret sig, jf. lovens § 9.

Ovenstående generelle betragtninger om aftalers bindende virkning, bevisbyrde, fortolkning og udfyldning af aftaler, tilsidesættelse og forudsætninger under punkt 6.4 gælder også i forhold til aftaler om ægtefællebidrag.

7.3.3. Ændringstidspunktet

Bidragsbekendtgørelsens § 14, stk. 1, § 14, stk. 2, nr. 1-3, § 14, stk. 4, og § 16, finder anvendelse ved ændring af ægtefællebidrag.

På samme måde som ved børnebidrag er det udgangspunktet, at ægtefællebidrag ændres med virkning fra første forfaldsdag efter afgørelsen. Der henvises til punkt 6.3.1.

En ændring af et ægtefællebidrag har dog efter bekendtgørelsens § 14, stk. 2, nr. 1-3, virkning fra et tidligere tidspunkt i følgende situationer:

- Behandlingen af en ansøgning om ændring af et bidrag er trukket urimeligt længe ud på grund af forhold, der skyldes myndigheden eller modparten (se punkt 6.3.2.1)
- Bidragsbetalerens indtægt er faldet på grund af arbejdsledighed (se punkt 6.3.2.2)
- Nedsættelse eller bortfald af bidrag, der tilkommer det offentlige (se punkt 6.3.2.3)

Hvis der foreligger særlige omstændigheder, kan en ændring af et ægtefællebidrag efter bekendtgørelsens § 14, stk. 4, have virkning fra et tidligere eller senere tidspunkt end efter stk. 1 og 2. Dette er beskrevet nærmere i punkt 6.3.2.11.

Derudover finder de særlige regler i bekendtgørelsens § 16 anvendelse (se punkt 6.3.3).

8. Behandling af klager over bidragsafgørelser

8.1. Klage og klagefrist

Statsforvaltningens afgørelser om børne- og ægtefællebidrag kan påklages til Ankestyrelsen, Familieretsafdelingen.

Klagen skal indgives inden 4 uger efter, at klageren har fået meddelelse om afgørelsen (§ 21, stk. 2, i lov om børns forsørgelse, § 58 a, stk. 2, i lov om ægteskabs indgåelse og opløsning og § 52 a, stk. 2, i lov om ægteskabets retsvirkninger).

Klagefristen på 4 uger gælder kun for afgørelser om bidrag, som statsforvaltningen har truffet den 1. juli 2013 eller senere. Er afgørelsen truffet i perioden fra den 1. oktober 2009 til den 1. juli 2013 er klagefristen derimod 1 år, jf. lov nr. 349 af 6. maj 2009 om ændring af lov om børns forsørgelse, lov om ægteskabets retsvirkninger, lov om ægteskabs indgåelse og opløsning og forældreansvarsloven (Terminaladgang til økonomiske oplysninger, klagefrist m.v.). Er afgørelsen truffet før den 1. oktober 2009, er der ingen klagefrist.

Ankestyrelsen, Familieretsafdelingen, kan i særlige tilfælde behandle en klage, selvom klagefristen er overskredet. Dette gælder, uanset om afgørelsen er truffet i perioden fra den 1. oktober 2009 til den 1. juli 2013, eller om afgørelsen er truffet efter sidstnævnte dato.

Det er Ankestyrelsen, Familieretsafdelingen, der afgør, om en klage trods overskridelse af fristen alligevel kan behandles. Modtager statsforvaltningen en klage efter udløb af klagefristen, skal statsforvaltningen derfor sende den til Ankestyrelsen, Familieretsafdelingen.

Klagen skal indgives statsforvaltningen. Statsforvaltningen sender herefter klagen samt sagens akter sammen med en udtalelse til Ankestyrelsen, Familieretsafdelingen.

Er en tidligere afgørelse ikke påklaget eller først påklaget efter udløb af fristen, og klagen af denne grund er blevet afvist, kan den tidligere afgørelse ikke ændres ved en ny afgørelse i forbindelse med

behandlingen af en senere ny ansøgning om ændring af bidraget med henvisning til, at den tidligere afgørelse er forkert. Se også punkt 6.3.

8.2. Genoptagelse af en påklaget afgørelse

Statsforvaltningen kan efter § 18 i bidragsbekendtgørelsen genoptage behandlingen af en påklaget afgørelse.

Bestemmelsen giver statsforvaltningen mulighed for at genoptage en sag, hvis der i forbindelse med en klage bliver påberåbt væsentlige nye oplysninger, der kan have betydning for afgørelsens resultat, eller hvis klagen indeholder nye ansøgninger. Det samme gælder for situationer, hvor der ikke er taget konkret stilling til bestemte oplysninger eller ansøgninger. Sagen kan også genoptages, hvis statsforvaltningen har foretaget alvorlige sagsbehandlingsfejl, der kan have betydning for afgørelsens resultat, eller hvis afgørelsen er forkert.

Er klagen indgivet efter udløbet af klagefristen, jf. punkt 8.1, kan statsforvaltningen dog ikke genoptage behandlingen af den påklagede afgørelse. I så fald skal klagen indsendes til Ankestyrelsen, Familieretsafdelingen. Hvis klagen f.eks. indeholder en ny ansøgning, herunder nye oplysninger, der må sidestilles med en ansøgning, behandler statsforvaltningen dog ansøgningen og sender samtidig klagen til Ankestyrelsen, Familieretsafdelingen.

8.2.1. Nye ansøgninger

Efter det almindelige to-instans-princip skal realiteten i en sag som udgangspunkt kunne behandles af to instanser. Dette skyldes, at det skal være muligt for parten at påklage afgørelsen.

Statsforvaltningen bør derfor genoptage behandlingen af en påklaget afgørelse i det omfang, der i klagen fremsættes nye ansøgninger, eller hvis klagen indeholder en ansøgning, der allerede var fremsat under behandlingen af sagen, men som statsforvaltningen ikke har taget stilling til ved den påklagede afgørelse. Dette kan eksempelvis være tilfældet, hvis:

- Statsforvaltningen har truffet en afgørelse om bidrag på grundlag af de indhentede oplysninger om parternes økonomiske forhold, og bidragsbetaleren efter afgørelsen er blevet arbejdsledig og derfor påklager afgørelsen under henvisning til denne indtægtsændring.
- Parterne har indgået en aftale om bidraget, og statsforvaltningen efter anmodning har udstedt en resolution i overensstemmelse med aftalen. Klageren er efterfølgende blevet utilfreds med aftalen og påklager derfor ”afgørelsen”. Da statsforvaltningen ikke har truffet en afgørelse, der kan påklages, men derimod alene har ”nedskrevet” parternes aftale, er der reelt tale om en ny ansøgning om ændring af det aftalte bidrag.

Hvis statsforvaltningen i realiteten har taget stilling til den nye ansøgning, bør statsforvaltningen ikke genoptage sagen, men følge den almindelige fremgangsmåde for behandling af klager og fremsende sagen med alle bilag til Ankestyrelsen, Familieretsafdelingen.

8.2.2. Væsentlige nye oplysninger

Kriteriet ”væsentlige nye oplysninger” har to led. For det første skal der være tale om nye oplysninger, dvs. oplysninger, som ikke har været inddraget i statsforvaltningens tidligere behandling af sagen. For det andet skal oplysningerne være væsentlige, dvs. at oplysningerne kan have betydning for afgørelsen, uden at det nødvendigvis er umiddelbart klart, at afgørelsen er forkert.

I det følgende gennemgås nogle situationer, hvor statsforvaltningen som følge af ”væsentlige nye oplysninger” bør genoptage behandlingen af en bidragssag (opregningen er ikke udtømmende):

- Statsforvaltningen har fejlagtigt lagt til grund, at forældrene er enige om bidraget.
- Statsforvaltningen har truffet afgørelse på det foreliggende grundlag i sagen, fordi en part ikke har reageret på statsforvaltningens anmodning om at indsende nødvendige oplysninger. I forbindelse med klagen indsender parten nu oplysningerne.
- Statsforvaltningen har truffet afgørelse på baggrund af de oplysninger om parterne, som statsforvaltningen har indhentet via SKATs registre, og en af parterne i klagen fremsætter relevante indsigelser i forhold til disse oplysninger.
- Klager har en konkret begrundet formodning for, at den anden part har givet statsforvaltningen urigtige eller ufuldstændige oplysninger af betydning for afgørelsen, således at bidraget er fastsat på urigtigt eller ufuldstændigt grundlag.
- Klager fremsender nye oplysninger, der viser relevante indtægtsændringer.

8.2.3. Væsentlige oplysninger, som statsforvaltningen ikke har taget stilling til

Statsforvaltningen bør endvidere genoptage en påklaget afgørelse, hvis klagen indeholder bestemte oplysninger – af væsentlig betydning for sagens afgørelse – som også forelå på tidspunktet for afgørelsen, men som statsforvaltningen ikke har taget konkret stilling til under behandlingen af sagen.

Dette kan f.eks. være tilfældet, hvis statsforvaltningen i forbindelse med behandlingen af en klage bliver opmærksom på, at der ikke er taget stilling til oplysninger fra bidragsbetaleren om afholdte udgifter til barnets forsørgelse, som eventuelt kan fradrages i det fastsatte bidrag.

Statsforvaltningen bør endvidere genoptage sagen, hvis statsforvaltningen ikke har tillagt oplysningerne den fornødne vægt, eller hvis begrundelsen for afgørelsen ikke opfylder kravene i forvaltningslovens § 24.

8.2.4. Sagsbehandlingsfejl

Hvis statsforvaltningen ved modtagelsen af klagen bliver opmærksom på, at der i forbindelse med afgørelsen er begået sagsbehandlingsfejl, der kan have betydning for afgørelsen, bør statsforvaltningen genoptage sagen.

Dette kan f.eks. være tilfældet, hvis statsforvaltningen har undladt partshøring over relevante oplysninger, hvis statsforvaltningen har undladt at give en part aktindsigt, eller hvis afgørelsen er truffet uden hensyntagen til gældende praksis eller retningslinjer på området.

Statsforvaltningen bør også genoptage sagen, hvis oplysningsgrundlaget ikke har været tilstrækkeligt, f.eks. fordi statsforvaltningen har undladt at indhente oplysninger eller undladt at søge væsentlige oplysninger bekræftet.

8.2.5. Begrundelse og klagevejledning

Statsforvaltningen skal begrunde en beslutning om at genoptage en påklaget afgørelse. Beslutningen skal derfor meddeles klageren skriftligt. Samtidig skal klageren orienteres om muligheden for at påklage beslutningen om at genoptage sagen til Ankestyrelsen, Familieretsafdelingen. Dette gælder dog ikke, hvis klageren er indforstået med, at statsforvaltningen genoptager sagen.

Det fremgår af § 18, stk. 2, i bidragsbekendtgørelsen, at det kun er klageren (over den oprindelige afgørelse), der kan påklage beslutningen om at genoptage sagen. Modparten kan altså ikke påklage denne beslutning og skal derfor heller ikke have klagevejledning.

Parterne i sagen kan påklage den nye afgørelse, og det er kun, hvis dette sker, at klagen skal sendes til Ankestyrelsen, Familieretsafdelingen. Statsforvaltningen skal dog også i forhold til den nye klage tage stilling til, om der er grundlag for at genoptage behandlingen af sagen.

8.3. Forhåndsklager

Det forekommer, at en part – inden en afgørelse er truffet – meddeler statsforvaltningen, at afgørelsen ønskes indbragt for Ankestyrelsen, Familieretsafdelingen,, medmindre parten ved afgørelsen fuldt ud får medhold. Dette sker bl.a., hvor statsforvaltningen inden afgørelsen i et såkaldt ”agter-brev” har meddelt afgørelsens indhold til parterne.

En forhåndsklage har imidlertid ikke bindende virkning for statsforvaltningen. Derfor bør statsforvaltningen i disse situationer som udgangspunkt træffe afgørelse i sagen og give klagevejledning. Statsforvaltningen bør samtidig i klagevejledningen meddele parten, at statsforvaltningen er bekendt med, at afgørelsen er ”forhåndsklaget”, men at statsforvaltningen ikke vil fremsende sagen til Ankestyrelsen, Familieretsafdelingen,, før der er indgivet en egentlig klage.

9. Færøerne og Grønland

Denne vejledning gælder ikke for Færøerne og Grønland, bortset fra punkt 2.2, men principperne i punkt 4, punkt 5.4, punkt 6 og punkt 7 finder anvendelse under hensyntagen til de færøske og grønlandske forhold, herunder også skatteforhold. Rigsombudsmanden har bl.a. ikke terminaladgang til skattemyndighedernes registre, hvorfor oplysninger om parternes økonomiske forhold indhentes fra parterne.

I Danmark fastsættes et ægtefællebidrag normalt efter praksis til omkring 1/5 af forskellen mellem ægtefællernes indkomster, jf. punkt 7.1.5. På Færøerne og i Grønland er dette 1/4.

Social- og Integrationsministeriet, den 27. juni 2013

P.M.V.

E.B.

MALENE VESTERGAARD

/ Brian Gresell Nørgaard

- 1) Der henvises til Skarrildhusberetningen for 1998, punkt B.b. 2.
- 2) Se skrivelse af 20. november 1999 om forhøjelse af normalbidraget m.v.